

1771.

1. Buff, Christophorus Ludovicus Wilhelmus: De conductu
jure serenissimorum Hassiae Landgravorum per Wette-
dariam, p I et generalis: observationes de conductu,
quae in Germania origine, et habitu, potiores com-
plexa.
- 2^a Gabert, Christianus Hartmannus Samuel, Ord. jur. Deca-
nus: honores juris utriusque doctorales. . . . Christ.
Ludovicus Guiljelms Buff. . . . ex more nu-
per collatos. . . . significat et quae. . . . de dominio
Moeni quatenus imprimis spectat ad serenissimos
Hassiae Landgraves tanquam comites in Catimeli-
boco dicenda restant absolute.
- 2^b Gabert, Christianus Hartmannus Samuel: Ord. jur. Decanus:
honores doctorales. . . . Ludovico Julio Fiderico Huepfer
. . . . rite conferendos indicat et: de dominio Moeni,
quatenus imprimis spectat ad serenissimos Hassiae
Landgraves tanquam comites in Catimeli Boco

Dicere pergit.

2^e Galzer, Christianus Hartmannus Samuel: Frederici Caroli
Schweizer . . . nec non Gerhardi Tobiasi Kustnelli . . . 3.

sollemnia inausp. indert et: de Dominio Mousi, quate-
nus imprimis spectat ad serenissimos Hassiae Landgra-
vos tanquam comites in Petimelibus agere incipit.

3. Hoepfner, Ludovicus Tobias Friedricus: de effectu restitu-
tionis in integrum quoad fidei iuramentum

4te Kuch, Fr. Christophorus: de beneficio excussionis tertio
hypothecae specialis possessori competente:

2 Praefat. 1741: 1783

1772.

1. Buchholz, Georgius Fridonicus: An et quatenus parenti
superstiti in communiione bonorum universalium cum
liberis continuata etiam si nulla praecesserit commu-
nem separationis testari liceat? 5.

2. Hall, James Leonhardus : De matrimonio cum defunctae uxoris sorore.

3. Laip, Helveticus Boncompagni : - - recitationes semestri aestate habundas indicat et offert atque principium : De jurisdictione supremorum imperii tribunalium in causis ecclesiasticis Evangelicorum non magis, quam Catholicorum non magis, quam Catholicorum fundata. - - collustrat.

4. Koch, Dr. Christoph, Ord. j. m. Decanus : Programma de codice manuscripto institutionum Justinianae Imp. a. d. mare Balticum reperto, quo . . . Frederici Caroli Ackermann et Georgii Balthasar Wolmershäuser . . . nec non James Leonhardi Hall sollemnis inaugurationali indicit.

5. Koch, Dr. Christoph, Ord. j. m. Decanus : Programma de brevibus extravagantium Bernardi Ciceri Cod. Ms. membran. biblioth. acad. Gies., quo . . . Caroli Frederici Lutheri.

... in aug. . . De jure revolutionis I. recedentes

... et reliqua reliqua sollemnia inauguralia indicit

6. Koch, Dr. Christoph: De jure revolutionis I. recedentes

7. Koch, Dr. Christoph; Ord. jur. Decanus: Programm de tri-

centii III. P. R. collectione decretalium prima inter-

antiquas fortia Cod. ms. membran. biblioth. acad. G-

sensis; quo Jo. Georg. Fridr. Rimpel et Fran. Tsch. Lehr-

... sollemnia inauguralia indicit.

8^a Koch, Dr. Christoph: De pecunia ad emendandis cre-

dita privilegiata et non privilegiata. 2 Sept

1772 & 1782

8^c Koch, Dr. Christoph; Ord. jur. Decanus: Programm de

Bonifacii VIII. P. R. P. R. II. Decret. libro Cod. ms.

membran. biblioth. acad. Giesensis, quo - - - supra

is morum in jure honorum Ulrici Conrad. Schneideri . . .
Et sollemnia inauguralia indicit.

9. Schneider, Ulricus Conrad: De quadrante gratiae,
et speciatim, quatenus obtineat in Augustissimo
collegio Cameracensi Imperiali.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

24

Gen. C. num. 57.

1771, 17 / 1

Q. D. B. V.
COMMENTATIONIS IVRIS PVBLCI HASSIACI
DE

CONDV CENDI IVRE
SERENISSIMORVM HASSIAE
LANDGRAVIORVM

PER WETTERAVIAM,
PARS PRIOR ET GENERALIS,
OBSERVATIONES

DE CONDVCTV, EIVSQVE IN GERMANIA
ORIGINE ET HABITV, POTIORES
COMPLEXA

P. 112.

QVAM
CONSENSV

ILLVSTRIS IVRISCONSVLTORVM ORDINIS
IN ALMA LVDOVICIANA

PRO SVMMIS IN IVRE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS
RITE CONSEQVENDIS

PVBlicAE PROCERV M ACADEMIAE DISQVISITIONI
SVBICIT

CHRISTOPHORVS LVDOVICVS WILHELMVS
BVFF

IN ILLVSTR. REG. GISS. ADV. ORD.
AD DIEM XIV. NOVEMBR. MDCCLXXI.

GISSAE,
apud IOANNEM IACOBVM BRAVN, acad. typogr.

COMMEMORATIONIS HUIUS EPISCOPI HASSIENSIS

DE

CONDUCTU FIVORUM IN GERMANIA
SERENISSIMORVM HASSIAE

LAETISSIMORVM

PER WETTERAVIAM

SARS PROR ET GENERALIS

OBSERVATIONES

DE CONDUCTU FIVORUM IN GERMANIA

ORIGINE ET HABITU POTIORES

COMPLETA

GVAM

CONSENSU

ALTISSIMIS IUSTICIAE ET LEGIS ORDINIS

IN ALMA FVDOVICIANA

PRO SYMMIS IN IVRE HONORIBVS

ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS

RIE CONSERVANDIS

FRATRICI PROPRIO HONORIS DOCTORIS

AVGUSTI

CHRISTOPHORVS FVDOVICVS WILHELMVS

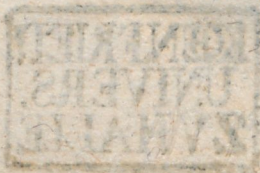
BALF

IN HASSIAE REG. CIV. VIV. ORD.

AD DIEM XIX. NOVEMBR. MDCCXXII.

GISSAE

MDCCXXII. IANUARI. BRVNI. CIV. EPISC.

COMMENTATIONIS IVRIS HASSIACI
PVBLCI

DE
IVRE CONDVCENDI
SERENISSIMORVM HASSIAE LANDGRAVIORVM
PER WETTERAVIAM
PARS PRIOR ET GENERALIS.
OBSERVATIONES
DE
CONDVCTV EIVSQVE IN GERMANIA ORIGINE
ET HABITV POTIORES COMPLEXA.

§. I.

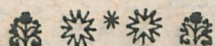
INSTITVTI RATIO.

Circumspicienti mihi materiam, quam in
dissertatione mea inaugurali elaboran-
dam fumerem, Ius conducendi, spe-
ciatim id, quod SERENISSIMAE
HASSORVM PRINCIPVM GENTI
per Wetterauiam competit amplissi-
mum, huc potissimum conuenire videbatur. Siquidem
enim

A

enim ius historiaeque domestica praecipua quadam illustratione dignae sunt, haud sane infimum locum inter iura patriae nostrae propria ius conducendi occupare, nemo forsan erit, qui negabit. Siue enim gravitatem ejus spectes, siue antiquitatem, siue denique frequentiam non facile erit cum aliis comparandum. Nec tamen animadvertendam quemquam, qui id post historiae imperialis, iurisque patrii culturam meliorem id sibi illustrandum hucusque sumisset. Nam licet habeamus varia huc pertinentia scripta sua non plane defraudanda laude; sunt tamen fere non omnia ex iis temporibus, quibus ius historiaeque domestica terribili caligine adhuc offuscae erant; quibus Icti ius nostrum publicum e iure romano deducere, Electores cum praefectis praetorio comparare, singulaque verba centuria Legum & cohorte auctorum fulcire, consueverant. Hinc pleraque quae tractant, romana sunt, vel nil plane huc pertinentia. Vnicum si exceperis Orthium, haud infimi iudicii, nec contemnendae in historia iureque patrio virum. Qui tamen cum eo quo scripsit aevo, haec quae nunc historiis atque iuribus patriis ex innumeris postea productis chartarum coaeuorumque voluminibus nondum illuxerat dies, & quo fere adhuc sola romana placebant, a vitis seculi sui non prorsus immunis est, nec semper satis sollicitate praesudicia aliorum vitavit, neque etiam genuinam iuris conducendi originem satis explicuit, ac quod maximum est, varias falsas conclusiones ad hoc ius adduxit. Ex recentiori aevo tantum vnus, sed qui facile palmam omnibus praeripit & primo loco nominandus erat, in hac iuris patrii doctrina digne versatus est, Francofurtensium Ictus
 | cele-

celeberrimus, Consult. ORTHIVS, qui in libro doctissimo, von den berühmten Reichs - Messen in der Reichsstadt Franckfurt am Mayn, pluribus locis magno cum delectu hocce argumentum illustravit. Deinde qui iuri conducendi Serenissimorum Hassiae Landgraviorum per Wetteraviam amplissimo, specialiter calamum accomodare, idque proprius illustrare & explicare operae duxisset pretium, plane inueniebam neminem. Nisi paucula admodum, quae de eo in libello Darmstadtino contra Solmeneses apud Ludolfum *a)* occurrunt, & quae Consult. ORTH. citat tr. von den Reichsmessen subinde inter spernit, cui nec per omnia assentior, huc referre velis. Quamuis enim, quotquot euoluas iuris publici scriptores, id constanter inter praecipuas iuris conducendi in aliena ditione competentis species commemorant; tamen nimis parce, generaliter, atque transitorie de eo loquuntur. Eam ob causam hocce SERENISSIMORVM HASSORVM PRINCIPVM ius amplissimum exponere apud animum propositum fuerat. Et sane collectis hunc in finem variis nec ubique obuiis obseruationibus, atque praesertim ex documentis hucusque nondum editis, haud vulgaria me daturum spondere poteram. Sed cum deinde inopinato, neque me tale quid praestolante, euentu, patria linquenda esset; nec tamen nisi gradu academico insignitus discedere voluisssem; mutandum erat propositum, hinc inde ad ius illud insigne SERENISSIMORVM HASS. LANDGR. condigne illustrandum quibusdam necessariis subsidiis adhuc deficientibus. Quae commentatio iam alii tempore reservata esto. Coactus igitur fui ea tantum quae de iure

A 2

re

a) In symphoremate Consult. Cameral. symphor. 3. n. 6.

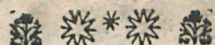

re conducendi eiusque origine ex historia chartisque me-
dii aevi hinc inde observaueram, festinante calamo specimi-
nis inauguralis loco exhibere. Qua in re nec semper se-
lectus, nec concinna admodum methodus, prae nimia
festinantia, qua id conscribendum erat, adhiberi potuit.
Non ergo Beneuoli Lectores iam absolutam quandam
huius iuris tractationem expectent. Hoc enim post
MAVLI *b*) ORTHI *c*) operas actum agerem, sed quan-
tum fieri potuit breuiter tantum iuris huius natu-
ram atque originem e genuinis principiis eruere tenta-
ui. Qua in re me longe ab aliorum, diuerfas habuisse ratio-

b) Erat auctor Consiliarius
Laubaco-Solmenfis, Tractatum
de Iure Conducendi quod sim-
pliciter das Gelayd vocatur ao.
1621. perscripsit, in quo va-
ria, vt Dominis suis per quorum
ditiones Serenissimis Hassiae
Landgrauis ius conducendi ab
antiquo competiit, blandiret,
iis contra Serenissimos do-
minos conducendi iuris, pro-
ficua principia stabilire allobo-
rauit. Prodiit quod mireris
hic Liber Gieslae 1621. Auctor
haud incelebris, praeterea varia
alia scripta reliquit: super con-
stitut. de litigiosa possessione,
& de pignorationibus, vltimis
voluntatibus ac quibusdam aliis

materiis commentatus est.

c) FRIDERICVS ALBERTVS
ORTHEN (Consiliarius Pfdel-
baeo-Hohenloicus) suum tra-
ctatum de regali conducendi
iure von der Geleits - Herr-
lichkeit (quantum ex mea
editione conicere potui) ao.
1672. edidit. Id quod ex de-
dicatione hoc anno cum adhuc
Consiliarius Smidelfeldo-Lim-
burgensis esset, exarata & magi-
stratui Norimbergensi adscripta
concludendum. Illustr. PVTTER.
quidem in iur. publ. §. 534.
edit. anterior., de a. 1669.
meminit, quam vero videre
non licuit. Editio nouissima
praefert annum 1682.

rationes, huius cum aliorum scriptis collatio vnicuique facile ostendet. Et si forsan hic, alicubi errore lapsus fuero, eo facilius ab aequis rerum aestimatoribus veniam me impetraturum spero & prope confido, quo maiori haec materia laborat difficultate, varietate, mediique aevi incertitudine. Quare & hoc publice testor, per ea, quae hic tantum exercitationis academicae causa & ex scientia veritatis proponuntur, alicuius iuribus me aliquid derogare minime velle.

Quae enim, ab omni partium studio longe alienus, rationibus convictus ac fide dignorum documentorum, scripsi; ac si quis me conuincere poterit, quod in re ulla minus recte sentiam vel me geram, laeto lubentique animo mutabo, sector enim veritatem, a qua nemo vnquam laesus est, laeditur vero, qui in errore suo aut ignorantia persistit.

§. II.

DEFINITIO IURIS CONDUCENDI ATQUE CONDUCTVS.

A definitione, iuris quod explicaturus sum, dissertationem meam merito ordior. Sicuti vero generaliter omnis in iure definitio periculosa habetur, ita hoc ob diuersimodam plane iuris huius in diuersis Germaniae locis faciem differentesque ad id pertinentes, species hic imprimis affirmare licet. Siquidem illud diuersissimis in singulis Germaniae prouinciis exerceri solet modis; ac paucula admodum ex generalibus notionibus de eo vniuersaliter affirmare liceat. Cum fere non omnia in eo, vrpote antiquis obseruantis, priuilegiis, pactisque intro-

ducta ad illam, horumque tenorem metienda veniant a)
 Faciamus tamen definitionis periculum. Si publica aucto-
 ritate aliquem ab omni vi, rapinis, damnis aliorum tu-
 rum reddimus, omnique metu captiuitatis liberamus, tunc
 cum *conducere* b) s. securitatem praestare, *geleyten ge-
 leyte*

a) Non igitur conducendi cat ROBERTI STEPHANI thesau-
 rus in vniuersum e laudo Heil- rum linguae latinae, nec non
 bronnenſi in caussa controuer- BASILII FABRI thesaurum ex
 ſa Electoris Palatini cum adia- non parum auctiori editione
 centibus, ſuper Wildfangiati, iu- GESNERIANA, praecipue vero
 re conducendi, & teloneis d. 17 illa eruditionis medii aeuſi ci-
 Febr. 1667. a Regum Galliae melia, CANGII GLOSSARIUM
 & Suecicae delegatis promul- mediae & infimae latinitatis ex
 gato, diiudicandum ac reputan- nova Baſileenſi edit. d. a. 1762.
 dum erit, ac ſi Dn. iuris con- (Quae quodammodo ob adiun-
 ducendi non quandoque etiam eta Cangii de numiſmatibus
 alia & ampliora, iuribus Electro- medii aeuſi diſſert, quae in Pari-
 ri Palatino ibidem adſcriptis ſina editione omiſſae erant hac
 per obſeruantiam competerent. praeceminet, neque ei ſplendo-
 Qui ita argumentari vellet is re typographico aut curato
 inſigniter falleretur. Laudum textu, bene vero pretio, ce-
 praedictum obſeruantiam ſem- dit, dolendum tamen quod non
 per primas vbique tenere ipſum per aliquot ſaltem annos tar-
 innuit, quando hanc ſequen- dius prodierit, vt etiam quae
 dam tam frequenter ſtatuat. anno 1766. CARPENTIENII ac-
 ceſſiones inſeri potuerint).

b) Varios verbi *conducere* & verb. *conductus* & *conducere*?
conductus tam apud latinos, add. WEHNER in obſeruat.
 quam medii aeuſi ſcriptores, pract. uoc. Glait.
 qui cognoscere geſtit. is ad-

seyt geben c) dicimur. d) *Ius conducendi* igitur mihi in iure

c) *Gelait geben*. Quandoque tamen hoc etiam deprædicatur, ubi vel delinquenti ut prætentiam suam innocentiam in iudicio deducere possit, libertas a carcere promittitur, vel alicui ut *secure domicilium in aliqua ciuitate constituere possit facultas conceditur*. Innuit hoc sueuicæ societatis conuentio d. a. 1496. Artic. 34. vbi: datz niemand in Schlossen, Staedten, Maerckten, Doerffern und Gepieten *Gelait* haben oder geben vverden solle, aufgenomen zu hoefen, Rechteu oder gutlichen tagen. apud *DATIVUM* de pace imperii publ. lib. 2. cap. 14. Etenim vox *hoefen* significat *ius hospitaturæ, vel receptionem in numerum ciuium*, vel ad tempus vel in perpetuum *DATT.* l. c. c. 18. & c. 9. n. 40. *SCHILTER* exercit. ad D. 15. §. 13. Nam & vocabulum latinum *conductus* sæpissime pro hospitatura acceptum fuisse iam obseruauit

CANGIUS in glossario med. & infim. latin. hac voce. Atque id notes velim, quia in hac acceptione vocabulum *Glait* in multis chartis occurrere solet, ne inde forsitan erronee ad ius conducendi concludas. Cum enim olim solis *Impp.* ius recipiendi ciues in ciuitatibus imperialibus competeret *EYBEN* de regal. priuat. cap. 2. §. 2. *KNIPSCHILD* de ciuitat. imperial. Lib. 2. cap. 29. n. 4. *LEHMANN* in chronic. spir. L. 4. c. 14. *SCHILTER* instit. iur. publ. T. I. L. I. Tit. 6. c. 4. Imperatores sæpissime hac voce ciuitatibus ius recipiendi alios intra sua moenia largiti fuere. Faciunt hæc ad illustrandam litem de iure conducendi etiam, Serenissimos Brandenburgicos Marchiones inter & Norimbergam præter alia plura agitatum. Memorat auctor *HISTORIAE DIPLOMATICAE NORIMBERGENSIS* pag. 539. variis imperii statibus in vrbe conuenientibus magi-

iure peregrinantibus transeuntibusue publica auctoritate; comitatu armatorum imprimis, securitatem praestandi consistit. Ipsa autem securitatis praestatio audit *conductus* germ. das *Gelayt*. Quod tamen vocabulum uti etiam Germanicum *Gelayt* pro ipso conducendi iure litteris praesertim inuestiturarum passim venire solet. Ius conducendi idiomate patrio nomine *des Gelayts-Rechts*, *Gelaytlichen Obrigkeit*, *Gelayts-Herlichkeit* &c. appellatur.

§. III.

VIAE IN QUIBUS IUS CONDUENDI EXERCETVR SPECTANT AD CONDVCT. DOMINVM

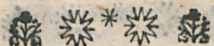
Statim ab initio hic praemonendum duco, iuris conducendi sequelam quandam esse, quod viae in quibus id exerceri solet, ad eius, qui ius conducendi habet, dominium referantur *a*). Eam ob causam quondam cum

magistratum a. 1416. conductum octo dierum dedisse, habe ihnen auf 8. Tage *Glut* zugeschrieben, quibus certe verbis, non ius conducendi sed securia in ciuitate mansio significatur, vid. IO. *ab* INDAGINE Beschreibung der Stadt Nurnberg B. 4. L. 4. §. 7. S. 561.

d) Illustrant hanc notionem diplomata apud KVCHENBECKER in Analect. Hass. collect. p. 278. & apud L. B. de GV-

DENVIS in Codice diplom. Tom. 4. p. 451.

a) 2. feud. 56. COCCEN in iurisprudencia publ. cap. 23. §. 29. Clar. HANSELMANN in diplom. Beweifs von der Landshoheit des Hauses Hohenlohe vor dem grofen Interregno. §. 135. SIXTIN de regal. lib. 2. cap. 2. BOGER de regal. cap. 2. n. 144. FRITSCH de regali viarum publicarum iure, ORTH de regal. conduc. iure pag. 95. Qui iuris conducendi domino

ius conducendi ad Imperatores ordinarie adhuc spectaret, etiam dominium viarum publicarum *b)* iis competiit,

B

&

mino quidem viarum publicarum dominium in propria eius ditione asserit, in aliena ditione vero negat. Sed hanc distinctionem erroneam esse ex iis, quae infra de aequali modo, quo conducendi iure gaudentibus, id tam in propria, quam aliena ditione obuenit, commentabor, patebit.

b) Noli tamen credere, medio aevo eiusmodi fixas & perpetuas vias Germaniam habuisse, quae ubique determinatos & constantes limites habuerint. Id vel Ius Saxonicum, quando Lib. 2. Art. 59. praecipit, *Des Königs Land-Strasse soll seyn also breit, das ein Wagen dem andern weichen möge;* innuit; quod praeceptum sane, si autoritate publica viae constitutos limites habuissent, superfluum fuisset. Transibant peregrinantes quondam, quo maxime commodum iisdem videretur; cum maiores nostri viis reparandis, curam impenderint nullam. Quare viae licet celeberrimae non nisi certis quibusdam locis determinabantur. Sic v. c. viae Saxoniae Francofurtum ducente, semper quidem per Gronbergam, haud incelebre quondam Hassiae oppidum, itum fuit; at viae hanc inter atque Francofurtum intermedia, certi habebat nihil. Viae, quae nunc ad sunt publicae communi aurigarum atque peregrinantium arbitrio demum sensim sensimque, quando viam quandam quia iis maxime commoda videretur, praecipue frequentarent, inualere. Patet ex hac viarum publicarum origine, cur tam curuae per totque varios anfractus eant. Facile exinde quoque de erronea sententia ORTHII in tr. de iure conduc. p. 372. ius conducendi viae tanquam glebae adscri-

& huiusmodi viae dictae fuere; *Kayser Strassen* c) *Koenigs Strassen*, ita enim ius prouinciale Saxonicum Lib. 2, Art. 59, des *Koenigs Landstrasse* &c. vid. not. b., *Reichsstrassen*. Sic Imperator Sigismundus in charta d. a. 1421. d) vocat viam: *unser und des Reichs Strasse*. Varia ex hocce dominio viarum, quae circa easdem obtinent iura, explicanda veniunt. Descendit inde quod nemo a quo forsitan securitati publicae damnum metuendum per eas sine Domini conductus praescitu transire queat. Aliaque quae suo infra adducturus sum loco.

§. IV.

VARIAE CONDUCTVS, CONDVENDIQVE IVRIS SPECIES. ET QVIDEM I) DE DISTINCTIONE IN CONDUCTVM QVI DICTVR VIVVS, ET MORTVVM S. SCRIPTVM, INSIGNIQVE HARVM SPECIERVM DIFFERENTIA.

Conductus species a scriptoribus multiplices diuersifimaeque enumerantur. Non iam est meum omnes minutissimasque in praesens colligere. Hoc iam ante me

praescribentis, adeoque id cum via forte chasmate intereunte perire stantem, iudicare poterit. Quam etiam, si operae pretium foret, adhuc aliis rationibus refutare possem.

c) Vid. MAVL. in tr. de iur. conduc. Tit. 2. n. 2. MYLLER ab EHRENBACH de statib. imper. cap. 59. §. 1. HANS-

SELMANN l. not. praeced. a) cit. Add. quae eam in rem iam Leges Burgund Tit. 27. §. 3. & Leg. Baiuar. Tit. 9. §. 13, statuunt huc quodammodo facientia.

d) ap. L. B. de GVDENVV Tom. 4. Cod. diplom. pag. 132. Add. Auct. not. praec. cit.

praestiterunt alii a). Sed eas tantum, hasque praecipuas de quibus in sequentibus sermo iniiciendus erit, explicabo, ut cuiusque natura atque indole probe expensa deinde eo minus offenso pede procedere valeamus. Diuesci communiter conductus solet in *uiuum das lebendige*, & *scriptum seu mortuum das schriftliche* oder *todte Gelayt*. Quando scilicet hominibus armatis ad id publica auctoritate constitutis securitati peregrinantium prospicitur, iique comitantur, *conductus* eiusmodi audit *uiuus lebendiges Gelayt*. *Conductus scriptus* seu mortuus vocantur litterae testantes guidagium b) solum esse, quare securus transitus, ac in casu factae a latronibus direptionis refarcitio damni spondetur. Non vno modo duae haec species differunt. Si enim hominibus armatis viae obaequantur, peregrinantibus armorum comitatus datur, atque infestatores securitatis publicae conquiruntur & puniuntur, id demum actum imperii insigneque illud regale iuris conducendi constituit. Non idem de conductu scripto affirmare possumus. Cum hic tantum speciem quandam vectigalis constituat, ac quae ex veteri formula accedit sponso securitatis, quodammodo

B 2

quasi

a) Vid. ORTH in tr. de iure conducendi c. 1. p. m. 8. seq. & c. 4. per tot. WEHNER in obseruat. pract. voce *Glait*.

b) *Guidagium*, *guidaticum*, *Guidonagium*, *guisagium*, *guisaticum*, *guionagium*, immo quandoque *Wionagium* praesertim sumitur pro praestatione, quae pro conductu exsol-

uitur. Quamuis etiam quandoque conductum ipsum significent. Vid. GLOSSARIUM du FRESNIANVM hac voce. Differunt ab eo *pedagia*, *vectoria* &c. quae pro usu viae & pontium soluntur. *Telonea* pro usu commerciorum, dantur. *Accisa*, a subditis tantum de mercibus consumendis soluitur.

quasi pro affecuratione quadam solummodo habenda sit. Evoluas modo eiusmodi conductus scripti formulam d. a. 1261. in thesauro diplomatico GVDENIANO c). Siquidem quandoque factum fuerit, vt aliquis conductum mortuum quidem dare potuerit, non autem ius conducendi s. conductus viui ei competierit. Exemplum ex tabulis antiquis in commentar. adhuc editura de iure conducendi Serenissimorum Hass. Principum per Wetteratiam suppeditabo. Hucusque dictis clarior lux affulget, si originem distinctionis huius e iure publico medii aevi paullulum illustraero.

Erant scilicet quondam in omnibus fere *viii* regniis celebrioribus, certa guidagia intuitu conductus soluenda instituta. Spectabant haec d), vt ius conducendi ipsam vna cum teloneis e) per vniuersum Imperium ad domanium

c) Tom. I. p. 691.

d) Apposite eam in rem Concil. Auenion. d. a. 1209. c. 6. statuit: iubemus vt tam eccles. personae quam seculares a *paedagiis, guidagiis* --- penitus desistere compellantur: nisi forte Regum vcl Imperatorum concessionibus probauerint se habere, in Collect. Concil. maxima LABBEI ET COSSARTII PARISIENA Tom. I. P. I. p. 44. Eadem habentur in Concilio Tolosano de a. 1229. c. 21. nisi ea,

quae ab antiqua Imperatorum vel Principum concessione probauerint esse concessa, vel ex antiqua consuetudine introducta l. c. p. 432. Adiungi etiam ea poterunt, quae infra de iure conducendi ipso §. 11. commentaturus sum.

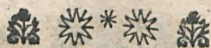
e) Vid. PFEFFINGER in *Vitriar. illustrat.* Tom. 3. p. 507. & p. 484. seqq. ibique plures citat. SCHWEDER in *Instit. Iur. publ. Part. spec. Sect. I. Cap. 20. §. 8.* Quis ignorat controuersiam,

nium Imperatorum. Imperatores guidagia haec, & pecunias
B 3

fiam, quae Imperatori Alberto, hac ex causa telonea Rheni sibi vindicanti, cum Electoribus Rheni ao. 1300. desuper intercessit? Variis Impm. concessionibus, oppignorationibus, aliisue modis haec iura deinde statibus obtinere, confer. auct. cit. Telonea in Germania olim haud indigena ex Gallia & Romanorum moribus introducta fuerunt. Interim ad mercaturam tantum pertinuisse certissimum est. Vid. excerpta Capitular. apud HERTIVM in notit. veteris Francorum regni c. 3. §. 44. opuscul. Vol. 2. Tom. 1. p. m. 342. Diserte eam in rem statuit concilium Tolosanum d. a. 1229. Cap. 21. Item praecipimus quod clerici & etiam religiosi & quilibet peregrini & milites cum rebus ipsorum immunes sint ab omni pedagio, nisi fuerint mercatores. in Collect. Concil. Paris. l. modo not. d. citato, atque ius feudale Allem. c. 254. §. 4.

Pfaffen und Ritter und all ihr gut sollen Zollfrey seyn. Iisdem verbis id repetit. Ius Prouinc. Saxon. Lib. 2. artic. 27. Plerique, PRINCIPES COMITESQUE imperii, generaliter etiamnum hodie a vectigalibus ratione rerum, quae ad usum eorum proprium praesertim ex aliis eorundem ditio- nibus transportari curant, immunes esse, contendunt, nec quantum ex hucusque dictis patet, sine ratione SENCKENBERG select. iur. & histor. in praefat. ad Tm. 6. p. 39. seqq. SCHWEDER in Instit. iur. publ. parte spec. Sect. I. Cap. 20. §. 20. n. 3. add. LEYSER in medit. ad D. spec. 428. medit. 4. seqq. Certe Serenissimi Hass. Landgr. fratres Wilhelm., Ludouicus & Georg. in conuentione. A. 1582. cum Wetterau. comitibus inita hancce immunitatem agnouerunt: daß nemlich die obgenannten Grafen ihr Wein, Frucht, und andere Nothdurft, zn ihren Hauß und Hofhaltungen, in allen der

cunias inde redeūtes variis modis aliis oppignorabant, vendebant &c, conducendi securitatemque publicam & peregrinantium defendendi, vrpote insigni illo imperii iure, cui exercendo alii rarius pares fuere, sibimet adhuc retento. Sed cum & hoc ius, sequioribus tamen plerumque demum temporibus, aliis quibus variis de caussis interat id habere, obueniret, cum & conductus scriptus aliorum plerumque non vno modo restrictus esset, sensim hae duae conductus species alii atque alii competentes inualuere. Probat quod dixi diploma Imper. Ludouici Bauari d. a. 1346. f); quo Gerlaco Dynastae de Lympurg 20. thufent punt Heller in steu-

der Herrn Landgrafen Zollstaeden ohne Bezahlung des Gulden und auderer Landzoll frey passieren sollen -- -- doch daß zu Vermeidung aller Unterschleif -- die Graffen so -- dergleichen durchzuführen gemeynt seyn, dem verordneten Hessischen Zollschließern die Anzahl ihrer Nothwendigkeiten vermelden, und darauf Zollzeichen und Befelch-Schriften an die Zoellner und an die Beamten empfangen sollen, welche ohne Geld mitgetheilt werden sollen. Eundem fere in modum ao. 1662. cum Electore & Capitulo Moguntino Conuentio inita fuit, cfer. die Hessische Zollordnung a. 1706. Darmstuttrii impressa, Tir. 4. & 5. Quamuis hancce immunitatem vrbanitatis tantum iure competere asserat, MOSERVS in compendio iur. publ. Lib. 4. Cap. 13. §. 9. Add. IDEM in den Anmerckungen zu der Wahlcapitulation Caroli VII. P. 3. p. 116. & 118. Plura scire qui desiderat adeat scriptores, qui specialiter de hac materia commentati sunt. DAHMIVM f. NEVREVTHERVM, ENGELBRECHTVM, MVSÆVM, HETZELIVM, SALTZMANNVM.

f) apud SENCKENBERG selector. iur. & histor. Tom. 1. p. 234.

steuras Francofurtenses, Fridbergenses, Geilnhufanas und vor dem Zolle und Geleytis Geld zwischen Hachinberg und Mentze assignat. Ius conducendi ipsum, Imperatorem fibimet adhuc retinuisse, non est dubium, cum de eius concessione nil plane dictum reperiatur. Si ergo haec concessio fuisset perpetua, id quod in aliis accidit; Limburgenses hic conductum scriptum seu mortuum, absque iure conducendi proprie sic dicto habitari fuissent.

§. V.

CONDUCTVS SPECIES AB OBJECTO SVNT VARIAE II) CONDUCTVS CAROLINVS SPECIES PLANE SINGVLARIS; NEC EXINDE AD RELIQVAS CONDUCTVS SPECIES, IVSVE CONDVENDI IPSVM VALET CONSEQUENTIA.

Ratione personarum, quae conducuntur, infinitae conductus species nascuntur. Ita si Principibus magnatibusque proficiscentibus honoris securitatisque causa comitatus datur, inde *conductus Principum* descendit; suo merito primo nominandus loco. Ac uti Electores, inter Principes imperii principalem tenent locum, ita sine dubio vel maxime huc referas *conductum Electorum*. Verum enim vero *conductus Electoribus*, ad comitia eligendo Regi Romanorum indicta proficiscentibus, ex *Constit. Auevae Bullae* Caroli IV. Imp. *debitus*, qui ab huius legis pragmatice auctore Carolo IV. *Carolini* nomine venire solet, *plane singularis est*, nec exinde ad ius conducendi ipsum, aliasue conductus species concludere licet a). Quod ut eo
cla-

a) Habeo hac in re quot- quot de hoc conductu aliquid com-

clarius fiat, id ex historia illius temporis paulo vberius explicare placet. Erant ea, quibus A. B. condita fuit tempora, ex nimia quae tunc in imperio obtinebat, diffidationum grassationumque licentia, turbulentissima. Inprimis hoc in interregno accidebat, vbi vti iam suo tempore inquit WIPPO: *quilibet potentissimus saecularium principum vi magis quam ingenio nitebatur aut fieri primus, aut quacunquae pactione a primo secundus.* Quare Electoribus ad electionis noui Imp. comitia proficiscentibus, grauissima semper imminebant pericula. Et eo maiora in posterum metuenda, quo magis eorundem comitatus in A. B. c. 1. §. 22. ad quinquaginta scilicet equites armatos, restrictus fuerat, cum antea integris plerumque agminibus ad conuentum electionis proficiscerentur b). Hanc ob causam igitur Carolus IV. Imp., cuius per integram A. B. praecipua cura fuit, Electionem Imp. quoad fieri posset in certo locandi, omnesque remoras eidem obiiendas remouendi, feruerrimis poenis prohibuit; ne aliquis in posterum Electores ad locum futurae electionis proficiscentes quacunquae ratione laederet, sed e contrario sanxit atque cuiuslibet imperii membro grauissime iniunxit, vt, *per modum generalis imperio debitae sequelae*, quocunquae modo eos defenderet, atque omnem quam posset securitatem seu condu-

commentati sunt, mecum con- c. 4. §. 47. LIMN. ad A. B. c. sentientes v. BOECLER in diff. 1. §. 1. obs. 11. REINKING de de cond. Elect. & eorum legat. regim. saecul. L. I. cl. 5. c. 4. Arg. habita, in eius coniuictim n. 234. editis diff. acad. T. 2. p. 45. b) Vid. Ill. ab OHLENSCLA-seqq. ORTH de iure conduc. p. GER in der neuen Erl. der G. 112. Ill. MOSER St. R. B. 2. B. §. 6. p. 11. seqq.

Etum exhiberet. Ita namque hocce *conductus officium in* praef. A. B. c. 1. §. 2. verbis: *statuimus insuper & mandamus vniuersis aliis Principibus -- nec non Comitibus, Baronibus, Militibus, Clientibus, Nobilibus, & Ignobilibus, ciuibus & communitaribus castrorum, ciuitatum & locorum S. I. vniuersis; omnibus & singulis imperii nostri ciuibus non tantum immediatis, sed etiam mediatis, vti modo dixi per modum pacis publicae generalis & edicti de auxilio ferendo, eius gemeinen Friedens und Hulfs - Gebotts, pro cuiuscunque viribus impositum fuit: Ac quae modo cit. c. 2. A. B. §. 10. seqq.* additur designatio conductorum, non tam intuitu iuris, quod cuique ad conducendum competeret, quam ex ratione itineris atque transitus, ab Electoribus in locum comitorum eligendo Imp. habendorum proficiscentibus, obeundi, initur; cuius intuitu speciatim nominatis conductoribus, vniuersis imperii membris iam per antecedentia generaliter incumbens obligatio securitatis si *conductus* electoribus praestandi, vltius specialiter atque magis adhuc enixe inculcatur. Facile ex hucusque dictis id, quod statim ab initio innui, perspicui poterit: *non conductum illum formalem, qui iuris conducendi consequens est hic spectari, multoque minus ex conductu in A. B. praecepto ad ius conducendi argumentari posse.* Ac si hac in re tam manifesta alicui dubium adhuc superesse possit, is attendat quaeso, quemadmodum *cit. A. B. l. §. 12.* Mogunt. ciuitas quae tamen semper mediata atque Electori Mog. subiecta fuit c) inter Electoris Treuirensis conductores

C

res

c) Vti id inuicissime demonstratum dedere L. B. de GV- DENVS in *Cod. dipl. T. I. p. 583. seqq.* & *T. 4. p. 475. seqq.*

res nominetur. *Quare si exinde ad ius conducendi concludere vellemus, non huic tantum ciuitati municipali, sed omnibus omnino supra recensitis imperii membris, mediatis aequae ac immediatis, nobilibus ac ignobilibus id adscribere necesse esset; quod quam absurdum sit, nemo non videt. Cum e contrario si totam A. B. a capite ad calcem vsque peruestiges, vltra vestigiumue occurrat nullum, Imp. ius conducendi statibus imperii in vniuersum concedere, seque eo abdicare voluisse. Siquidem tam certum est quam quod certissimum, istis temporibus ius conducendi per vniuersum imperium ordinarie adhuc inter iura Imp. relatum fuisse, nec, nisi iis quibus speciali priuilegio, expresso tacitoe, obuenerit, competiisse. Probabo id infra §. II. vberius. In praesens sufficiat mihi quaedam tantum eiusdem Caroli IV. Imp. dipl. atque priuileg., paullo ante vel post A. B., data ipsissimis verbis id loquentia, adduxisse. In dipl. d. a. 1349. Carolus IV. ciuitati Nordhusanae, potestatem delinquentes in alieno territ. capiendi concedit d) verb: auch tun wir den vorgenannten*

seqq. ac L. B. de SENCKENBERG medit. Fasc. 3. m. 2. p. 474. seqq.

d) Hodie quidem ob superterrit. iam in suo amplissimo complexu competentem, antiqua eiusmodi Imp. priuileg. aliquid ulterius operari minime poterunt, nisi quatenus iura in iis concessa perpetuo exercitio

ad Capitul. & Pac. Westph. vsque retenta fuerint. cfer. quae passim hanc in rem monet Ill. STRVBEN in den N. Sr.; add. ea quae Ill. GATZERTVS, Vir omni laude mea maior, Praeceptor, qui vti in omnes, ita in me benef. suis plane insignibus, Patronus meus maximus extitit, semper dum viuam gratissima mente

6

ten burgern die besundere Gnad, daz sie ire Viend, Rauber, und andere ubeltbaetige Leute, angriffen, fahen, und uffhalten moegen, mit vorbetachtem Mut, oder von Geschicht, in welches Herrn Land oder Gebiete das were &c. e) Eundem in modum simile priuileg. a. 1374. Sculteto suo Norimbergensi dedit f), vbi maxime notabile dicit; wir geben auch gewalt - daz unser Schultheisz zu Nurnberg auf unser und des Reichs Strafzen, belayten und beschirmen soll und mag, alle die darauf reuten v்வandeln oder gehen, ohne alle Herrn Wiederede, und vwo unser Schultheisz schaedliche Leute, Rauber oder Brenner gevvaht vvvird, den soll und mag er nachfolgen von unser und des Reichs vwegen, und soll die halten und benoethigen mit Gewalt oder vwie er mag. Cui adiungas eiusdem mandatum ad Magistratum Norimberg. d. a. 1371., quo ei iniungit, vt conductum petentibus, eum det: von unser und des Reichs vwegen g) Hocce Ius Imp. per Aduocatos suos prouinciales exercuisse, sed etiam in hos plerumque tantum minus potentiores assumtos fuisse infra §. 12. suo loco commonstrabo. Cum igitur hi haud raro viribus destituerentur, vt conductum cum effectu exhibere possent; praesertim turbulentis interregni temporibus, quibus plerumque etiam adhuc incertum esset, quisnam sub futuro Imp. aduocatia prouinciali functurus esset: nemini vltorius mitum videbitur, quare Imp. noster Carolus IV., ita anxie subque tam duris poenis, conductum Elect. omnibus imperii

C 2

mem-

et maximo honoris cultu profequendus) hanc in rem in crudit. sua comm. de domin. Moeni §. 3. apposite scribit.

e) ap. LVNIG. in archiv. imper. Part. spec. Cont. 4. p. 67.

f) ap. LVNIG. l. c. p. 91.

g) ap. LVNIG. l. c. p. 171.

membris iniunxerit; nec de eo, quod supra adstruxi; a conductu hoc in A. B. praecepto *ad ius conducendi* ipsum minime valere consequentiam, ulterius dubitare licebit. Qua in re, neque cogitanti, quam varie hacce A. B. sanctione abuti quidam soleant, iusto longior fuisse videbor.

§. VI.

HODIE COND. CAROL. CESSAT, ET DN. CONDUCENDI IVRIS ORDINARIVS REGVLARITER, ELECTORES QVOQVE AD ELECT. CONDVCIT.

Quidquid interea etiam *conductus Carolinus* ex A. B. Elect. debitus, fuerit, is sane hodie, ob mutatas nunc plane status Germ. rationes, cessat. Id quod vel ex iis solummodo, quae §pho anteced. de eius natura atque indole latius dixi, patet. Postquam enim hodie imperium nostrum diuersissimam a tempore, quo A. B. condita fuit, faciem subiit, atque Pax imperii publ. melius stabilita fuit; is cui de reliquo ius conducendi competit, Elect. satis superque securitatis praestare poterit. Adeoque iam *cond. Elect.* eorumue legatorum ad comitia eligendo Rom. Reg. destinata proficiscentium, ex communis & consueti *cond. iur. natura* metiendus erit. Non igitur aliis iure *cond. ceteroquin* laud gaudentibus, vt Elect. Legatisue eorum, Francos. ad noui Imp. electionem tendentibus, *conductum* in A. B. quondam cuilibet imperii membro praeceptum, vt exhibeant, amplius licere crediderim. In quo & experientiam optimam docendi magistram testem habeo. Certe Elect. per Wetter. Francos. proficiscentes, a Caroli V. abhinc temporibus, a solis *Ser. Hass. Landgr.*, vtpote per districtum hunc iure conducendi gaudentibus, *conducti fuere*; vti ex docum. fide dignissimis *perspectum* habeo.

habeo. Et magni quondam nominis Ictum MARQ. FREHERVM, in *Lib. de tut. curaue testam. Elect. c. 12.*, rationes ita subministrantem: *Cond. Elect. ad comitia euntium tam accurate perscriptus pene totus in desuetudinem abiit; credo quia Pace publ. firmata melius, quam Bullae tempore, & securitate viarum vigente, conductu & custodia illa parum est opus; mecum inuenio, consentientem a)* Nec moueor quidquid contra hunc BOECLER in *Cond. suo Carolino circa f.*, & ORTH de iur. *cond. c. 4. p. 116.* disputent. Quibus ex hactenus dictis abunde responderi poterit. Licet ego quidem concesserim hanc A. B. sanctionem, quatenus prohibetur; ne quis Elect. eorumue legatos ad elect. Reg. Rom. proficiscentes, quacunq; iniuria damnoue afficiat, etiamnum hodie obtinere.

§. VII.

RELIQVAE CONDVCTVS SPECIES REMISSIVE.

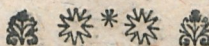
Quandoquidem reipublicae flos atque salus a commerciis praecipue dependeat, mercatorum securitati etiam maiores nostri, quibus salus reipublicae cordi fuit, enixissime semper prouiderunt a). Testantur id variae conuentio-

C 3 num

a) Add. *Ill. MOSER in St. Recht B. 2. L. 4. §. 47. S. 353.* diuitiis affluebant. *EVGGERI* nunc Illustrissimi S. R. I. Comites ex immensis mercatu quaestis diuitiis, totius Europae personae priuatae, ditissimae habebantur. Sed flos ille commerciorum Germanicorum

aliquae. Erant quippe quondam, aeculicis inprimis 14. & 15., commercia per Germaniam florētissima. Germani fere soli in regionibus septentrionalibus

corum

num de pace prouinciali quondam initarum, etiamnum
super-

corum patefactis indiis, aliasque ob causas, decidit. Belgii incolis istas merces iam per uniuersam Europam nundinantibus. Non deficiunt quidem etiamnum commercia in Germania. Sed hodie non nisi damno nostro mercamur. Id quod iam suo tempore questus est LUTHERVS. Degeneres a parcis maiorum nostrorum moribus, crepundia atque instrumenta voluptatis a Gallis preparata nostra pecunia emimus. Certę quoties infinita auri argentique pondera, quae quis haud ita pridem infallibili calculo ad decem milliones per annum computauit, pro solis fabis indicis quotannis prodigenda, cogito; Germaniae vicem breui, ni prouideatur, in peius casuram doleo. Tum non mens mea certa manet loco. Iam omnes luxu tabescimus. *Non his inuentus orta parentibus vicit Romanos, vicit Italiam, & uniuersam Europam terruit armis.*

Sane cum Horatio iam queri licet

Damnosa quid non imminuit dies,

Aetas parentum peior auis, tulit

Nos nequiores, mox daturos progeniem vitiosorem.

Saepe miror, cur Gallos propriis nostris viribus bella nobis inferre patiamur; cur lex illa sumtuaria ab inuictissimo quondam Heroe, Electore Brandenburgico FRIDERICO GVILIELMO, iam olim in publicis imperii comitiis proposita, hucusque perlata fuerit neutiquam. Si quid in hac re sperandum, certe sub Gloriosissimo Imp. IOSEPHO II., qui

Serus in coelum redeat, diu, que

Lactus intersit populo Germano,

Neue quem nostris vitis iniquum

Ocyor aura

Tollat; hic magnos potius triumphos,

superstitēs tabulae b) Quare facile est adconiiciendum, mercatores semper in primis conductos fuisse, eorumque conductum ubique primas tenuisse. Praeter mercatores conducuntur quoque iudaei, inde *conductus iudaeorum*. Mortuis de loco in locum transuehendis, conductus datur, qui audit *conductus demortuorum*; toto coelo a *condu-ctu scripto*, qui etiam *mortuus* dicitur differens. *Milites, captiui, zingari &c.*, transeuntes conducendi sunt. Sed huic rei diutius immorari nolo. Cum tot diuersae conductus species fingi queant, quot sunt variae conducendorum personae; quae tamen, intuitu iurium atque obligationum, nullam pariant differentiam. Hoc tantum adhuc monere visum; *mercatoribus, aliusue personis priuatis, alibi hodie conductum specialem non nisi petentibus dari solevit, alibi etiamnum hodie mercatores ad mundinas proficiscentes pro eo c) aliquid soluere tenentur, principes magnatesque proficiscentes*

Hic amet dici pater atque Princeps

sperandum est. Sed cum id profecto difficillimum, ob diuersissimas singularum rerumpubl. Germ. rationes, quas tamen omnes, quantaecunque etiam fuerint, merito patriae amor vincere deberet, vt saltem in quolibet territorio a principe huic malo interim prouideretur, optandum esset. Lectores hanc digressionem, ad quam me

patriae amor longius abrepit, benigne condonatuos spero.

b) ap. L. B. de GVDENVS in *Codice diplom. T. 4. p. 54. seqq. & pag. 39. seqq.*

c) Olim mercatores fere ubique pro conductu certam pecuniam soluere tenebantur. Et Leges imperii quas infra §. II. adducturus sum, diserte probant Dominum iuris conducendi, vt aliquid pro conductu in compensationem maximarum hunc

centes, etiam non petentes, ex communi imperii, more conducere solent. d) Iudaeis ubique per uniuersum imperium ab eo, qui habet ius conducendi, conductus impetrandus, atque pro eo guidagium soluendum est e). Milites, captiui, mortui f) zingari, & huius generis personae aliae, quorum iuxta leges moresque imperii non est sine conductu securitas, ubique conducendi. g) Demique nec hoc praetermittendum, saluum illum conductum, qui delinquentibus ad praetensam suam innocentiam

hunc in finem erogandarum expensarum, exigere queat, fundatam habere intentionem. Sed hae pecuniae iam olim multis nimis graues videbantur. Ita a. 1348. ciuitas Hannouerana, ne ciues eius conductum scriptum sumere tenerentur impetrauit priuilegium ap. Ill. MOSERVM in den diplom. und hist. Belust. T. V. p. 317. Aequali priuilegio vrbs Moguntina quondam gauisa fuit. Vid. I. B. de SENCKENBERG select. Tom. 2. p. 165. In Hassia mercatores Saxones demum sub Ludouico seniore Landgrauio, ex mera gratia, ne ulterius aliquid pro conductu soluerent impetrarunt. In comitatu superiori Catimelibocensi vero etiamnum hodie pecuniam conductitiam soluere tenentur.

Add. Conf. ORTH. von den R. Messen. §. 76. p. 128. seqq.

d) Vid. a SECKENDORF im Teurschen Fürsten-Straat ex noua & multum praestantiori BIECHLINGII edit. 3. Th. C. 3. S. 3. §. 1. p. 421.

e) Vid. Laud. Heilbronens. in causs. Wildfang. Telon. & conduct. ao. 1667. promulgatum.

f) De mortuis speciatim cfer. de LVDEWIG ad A. B. part. 1. p. 86. seq. ubi satis lepida responsio praefecti venatorii, parocho nimis auare intuitu mortui transuehundi iura stolae postulantis, data, exhibitur.

g) Vid. HERT. in tr. de superior. territ. §. 22. Opuscul. Vol. I. T. 2. p. 243. seqq.

tiam in iudicio deducendam, sicut etiam litteras moratorias, quae quandoque etiam *salvus conductus* nomine appellantur, huius loci plane non esse. Cum illum quilibet iudex inferior, qui iurisdictione criminali gaudet, impertire queat, b) has vero dandi ius, inter reseruatā Imperatoria etiamnum referatur. Interim hoc certum quod si quis ab eo, qui ius conducendi habet, conducatur, ob debita civilia arrestari nequeat. i). At contra delicta *conductus securitatem* haud praestat. k) Licet de reliquo non nisi ab eo, qui iure conducendi gaudet, captius reddi queat. Quod vel ex eo solo patet, quia alias dominus *conductus*, securitatem cum effectu exhibere haud posset.

§. VIII.

IUS CONDUCENDI GENERALITER CONSIDERATVM, PERTINET AD REGALIA, ET ORDINARIE IMPERANTI IN REPUBLICA COMPETIT, POTEST TAMEN ETIAM ALII COMPETERE.

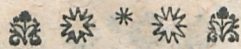
Vidimus hucusque ius conducendi in quonam consistat,

b) MULLER *Reichstags-Theater unter Kayser Friderico, Ite Vorstellung* cap. 7. §. 29. PETRVS HEIGIVS (acris iudicii Ictus, qui per plures valde notabiles quaestiones eleganter tractat) *Quaest. iur. civil. & Sax. Part. 2. q. 22. n. 41.*

i) Probat hoc dipl: HENRICI Hass. Landgr. d. a. 1370., quo Allendorffios variis privilegiis ac inprimis mer-

catu hebdomadario donat: also wver zu dem Marckt komt — der fall — vor Schulde und vor Burge alles kummers und aller uffenthaltung frey seyn, es wver denn das ymand die Freyheit brech, add. dipl. Ludouic. pacif. d. a. 1442. ap. KVCHENBECK. anal. Hass. coll. 2. p. 278.

k) Vid. dipl. KVCHENBECK. not. praeced. I. cit.

stat, atque praecipuas eius species considerauimus; disquiramus nunc etiam cuius, quoue fundamento, hocce ius competat. Consideremus id primo secundum iurisprudentiam vniuersalem, ad hanc illamue rempublicam non habito respectu. Definiamus eam in rem primo, quid sit *maiestas*, & quaenam dicantur *regalia*. *Supremum ciuitatem regendi ius maiestatem* appello. *Varia quae id sub se complectitur iura specialia, tanquam media ciuitatis fini obtinendo inseruientia, iurium maiestaticorum, seu quod idem est regalium maiorum, nomine mihi veniunt. Minora regalia vocantur iura imperanti qua tali, & originarie quidem priuatiue, competentia, quae tamen ex ipsa notione maiestatis per se haud competunt.* Notio generalis *regalium* erit, quod sint *iura Imperanti qua tali, originarie priuatiue a), competentia. Regalium naturali complexu ergo maiestas absoluetur.* Naturalem voco, qui regulariter adesse praesumitur. Eodem modo quo in contractibus determinationes, in essentialibus, naturales, & accidentales distingui solent. Cum in republica nil omnino magis quaeratur, quam vt ab aliorum iniuriis tuti degere queamus, nec quisquam

a) Id regalium, ab aliis imperanti etiam qua tali competentibus iuribus, v. c. domini in bonis domanialibus, constituit differentiam specificam. Nec si hoc vocabulum demas definitio absoluta erit. Varias iam decidere possumus controversas alias disputari solitas,

Sic memini aliquando quaesitum, siluae num pertineant ad regalia? Ad maiora haud referenda quilibet perspicit. Nec etiam ordinarie ad *minora*, nisi in regione quadam subditi regulariter nullis gaudeant. *Id quod accidit in comitatu Wittgensteinsis.*

quam, quin *ius conducendi ad regalia maiora* regulariter referendum sit, dubitabit. Spectabit ergo, ut cetera regalia omnia, ordinarie ad imperantem in republica *b)* — . At regalia in aliena ciuitate competere posse, & saepiuscule actu competere, vel me non monente cuilibet notum est. Iura haec ita in aliena ciuitate competentia vulgo nomine *seruitutum iuris publici* venire solent. *c)* Quenam haec sint regalia, iam in praesens per singulas species eundo *d)* discutiendi, nec est locus, nec tempus. Forsan ea erunt, quae non adeo proxime ad ciuitatis finem obtinendum absolute necessaria sunt. Sufficit mihi, quod inter omnes constet *ius conducendi huc potissimum referendum esse*. Hoc enim alteri in ciuitate aliena competens, huic prodesse, obesse certe potest neququam. Quamuis enim *iure conducendi in aliena ciuitate competente, imperans peregrinantes manu militari conducere nequeat*, attamen ideo *ius latrones & facinorosos e republica eliminandi, vi imperii ciuilibus competentis, minime excluditur*. Potius cum per conducendi *ius, praesertim si uti plerumque, potentiori competat, peregrinantium & cuiuslibet securitati vberime prospiciatur, maximum in illam ipsam qua competit rempublicam, commodum redundabit*.

D 2

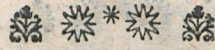
§. IX.

b) In republica regulari, vbi vni omnia maiestatis iura competunt, pauculum de hoc iure audietur. Ibi disciplina reipublicae satis cuilibet securitatis praestabit.

c) Nomine e iure priuato adscito. Scripsit de iis bonae

frugis tractatum CHRISTOPHORSVS CONRADVS ENGELBRECHT Lips. a. 1739. cum praesat. Icti Elegantiss. BVDERI recusum, cum cautione tamen quandoque legendum.

d) Id fecit ENGELBRECHTVS cit. tr. Sect. 2. & 3.

§. IX.

HABITVS ET ORIGO IVRIS CONDVCENDI IN GERMANIA. AT-
QVE PRIMO QVIDEM SVPERIORITATIS TERRITORIALIS NOTIO
EXPENDITVR.

Sed properandum nunc est, vt quod potissimum hic propositum erat, habitum iuris conducendi in Germania consideremus. Hoc vt eo melius fieri queat, superioritatem territorialem, eiusque in Germania originem, prius explicare haud abs re futurum esse spero. Habemus in Germania regimen quoddam vniuersale, cui Imperator cum statibus in comitiis congregatis praeest. Verum habemus etiam varia vniuersali huic, subordinata imperia, vi quorum status in territoriis suis ad instar summorum imperantium moderantur atque gubernant. Ius illud fere regium *superioritatis territorialis* nomine venire solet. *Quae itaque in naturali, iure proprio, & ex ipsa reipublicae forma, cuilibet territorii immediati possessori eo ipso competente, summo Germaniae imperio tamen subordinato, iurium regaliu complexu consistit, nisi quatenus ex LL. imperii fundamentalibus, obseruantiaque differentia demonstrari possit a).* Duo ad superioritatem territorialem inprimis requiro. 1) Vt proprio iure competat. Nam Vice Reges, praefecti, vicarii, etiam iura regalia habere possunt, & habent. At habent ea ex gratia imperantis. Hic ea pro lubitu illis adimere, hic actus eorum irritos declarare, eosque concurrenter cum iis exercere potest. 2) Vt naturalis sit ille regalium complexus, & ex ipsa reipublicae for-

a) Quoad essentialia cum illa, quam HERTIVS *in tr. de hac mea definitione conuenit superior. territ. §. 3. exhibuit.*

forma competens. Gaudent sc. hodie territorii immediati possessores, eo ipso quod hoc possideant *b*), omnibus omnino iuribus sic dictis regalibus, adeo vt nec ab Imperatore in iis exercendis impediri, vel quousque modum LL. imperii, & pacta cum statibus prouincialibus seruant, de iis exercendis rationem reddere teneantur, nisi quatenus obseruantia vel forma imperii nostri exceptionem pariat: Atque ad hoc respiciendum, si in vniuersum de superioritate territoriali, eiusque origine, quaeratur. *c*) Longa alia ratio est regalium non vi superioritatis territorialis, territorio immediato adhaerentis, sed specialium privilegiorum atque obseruantiae competentium. Posset aliquis titulis singularibus regalia fere singula, adeoque complexum hunc regalium, qui nunc vi iuris territorialis exercetur acqui-

D 3

suisset,

b) Hodie superioritas territorii immediato cohaeret, ac ex ipsis LL. imperii cuilibet huius possessori competit ceter SCHILTER *instit. iur. publ. Lib. I. Tit. 24. §. 2.* SCHMAVSS. *in comp. iur. publ. L. 3. c. 2. §. 6.* SCHWEDER *instit. iur. publ. Part. Spec. Sect. 2. cap. 10. §. 13.* aliique.

c) Egregie hanc in rem Ill. STRVBEN *in relat. Goetting. Fasc. 2. 4. 1753.* de Doct. HANSELMANNI *diplom. Beweis der Landeshoheit des Hausses Ho-*

Hohenlohe vor dem grossen interregno &c. (Nurnberg 1751.) iudicium laturus scripsit. Nemo ignorat illustrem controuersiam, quae exinde inter duos hosce viros eruditissimos orta fuit. HANSELM. hancce relationem refutaturus *ao. 1757. vweiter erleute Landeshoheit des Hausses Hohenlohe vor dem interregno fol. edidit.* Cui tamen vt etiam qui nouissime huic controuersiae accessit SATTLER Illustr. STRVBEN *in den N. St. P. 3. p. 1. seqq. P. 6. p. 125. seqq.* abunde satisfecit,

fuiffe, exinde tamen ad superioritatem illam quam supra definiui omnium statuum generaliter argumentari haud liceret. Sed ut in sequentibus distinctius procedere valeamus, eiusmodi *regalium complexum* contingentem, privilegiis atque obseruantia quaesitum, *nec ex ipsa territorii immediati possessione & reipublicae forma competentem, superioritatis territorialis materialis* nomine insignire placet. Illam quam supra definiui adiecto vocabulo *formalis* ab eadem distincturi.

§. X.

GENVINA SUPERIORITATIS TERRITORIALIS ORIGO.

Postquam hanc superioritatis territorialis notionem effinximus, haud erit difficile ortum eius atque complementum distincte ante oculos ponere. In ea quaerenda non cum personato illo CAESARINO EVRSTNERIO *a)* ad Carolingorum Merouaeadamque tempora ascendam. Nec illam cum quibusdam in interitu stirpis Carolingicae, temporibusue hisce proximis ponam. Sane quousque status ditiones hereditario iure nondum possiderint; id quod demum post Henrici IV. atque V. Imperatorum tempora accidit *b)*; quousque tantum iure magistratuum iisdem

prae-
a) GODOFREDO scilicet GUILIELMO LEIBNITIO *in tr. de suprematu. cap. 14. seqq.* Cui refutando iam alii operam suam, & imprimis B. HERTIVS *in tr. de origine & progr. spec. rerump. §. 25.* collocarunt.
b) Vid. HAHN *in histor. im-*

perii P. 3. §. 5. seqq. p. 19. seqq. iuncto GUNTHERO *in LIGVRINO Lib. I. v. 765. & lib. 2. v. 55. ap. REVERVM ex edit. IOANNIS p. 488. & OTTONE FRISINGENSI in histor. FRIDERICI I. lib. 2. cap. 28. ap. VRSTISIVM scriptor. rer. Germ. T. I. p. 465.*

praecessent: nemo superioritatem hodiernam quaeret. Non nego competiisse statibus ab antiquissimis temporibus sat ampla iura. Transeo, quod hinc a primordiis imperii nostri, in negotiis momentum ferentibus, consultandi prius fuerint, cum hoc magis ad personam, quam territorium relationem habuerit. Concedo quod in terris eorum propriis, eximiis ab omni tempore gauisi sint iuribus. At longissime tamen abest, quin superioritas territorialis hodierna exinde iis adscribi queat, non magis ac statibus prouincialibus singularibus quandoque praeminentiis atque iuribus fruentibus c).

Verum cum status ius hereditarium in terris suis adepti, priuilegiis Imp., vsu, atque obseruantia, regalia sensim sensimque acquirerent, id quod magni, vt dicitur, interregni temporibus, inprimis accidit, proprioque iure possiderent, concurrentemque Imp. potestatem excluderent, sensim sensimque superioritas territorialis primum materialis tantum, sese efformauit. *Vsque dum firmato illis atque tributo per Capitulationes, & Pacem Westphalicam inprimis d), iurium regalium complexu, superioritatem territorialem formalem, ius illud regio aemulum adepti fuerint e).*

Quau-

c) Exinde decidenda controuersia, quae alias inter Dres super civit, imperialibus falso sic dictis mixtis, intercedere solet. Quae verae sunt ciuitates prouinciales cfer III. STRVBEN *von den Hobeits-Rechten mittelbarer Stadte in den 1. Th. der N. St. p. 495. seqq.*

d) *Auctor medit. ad Instrum. Pac. Osnabr. Art. 8. §. 1. ab initio, OBRECHT ad loc. eundem. SAM. a PVFFENDORE de rebus Suedicis lib. 10. §. 113.*

e) Ea quae de superioritatis territorialis origine, in hoc §. proposui, praeter III. STRVBEN
NIVM

Quando etiam Georgius Saxoniae dux dixisse perhibetur,

NIVM confirmat quoque egregie SCHILTERVS in *Instit. ius publ. T. I. L. I. Tit. 24. §. 6.* Quamuis autem superioritas territorialis formalis generaliter tam feram originem habeat; longe tamen aliter sese res habet intuitu superioritatis territorialis materialis. Profecto Ducum, Landgravorum, ceterorumque eiusmodi integrae provinciae praepositorum statuum, superioritas territorialis materialis antiquissima est, & multo vetustiore illa ecclesiasticorum, civitatum, aliorumque his similibus, originem habet. Illis enim integrae provinciae regendae commissae, in quibus & omnia regiminis iura exercebant. Exercebant quidem ea ab initio vicario nomine, sed cum deinde potestates eorundem hereditariae fierent, retinuerunt ea, atque vel eo ipso integram superioritatem territorialem habuere. At longe aliter sese res ratione posteriorum habuit. His enim plerumque certa tantum & determinata iura competere, & vel dominium solummodo privatum. Reliqua Imperatores per advocatos suos provinciales atque urbicos exercebant. Quare hi singula regalia antequam superior, illa formalis obtinisset, priuilegium impetrare necessum habuere. Quamobrem haud raro etiam corrigitur, ut Imperatores regalia, aliis, praeter ditiorum dominos, in alieno territorio concesserint. Diuersissimam sortem Ducatum Landgraviatum &c., fuisse eorumque possessores a magno retro tempore, complexu quodam regalium gauisos fuisse, modo innui. Dicit hoc imprimis de Landgraviatu Hassiae Thuringiaeque meretur. Ita enim a IUDOVICO Thuring. Hassiaeque Landgr. in priuilegio religionis suis in Lupoldesberg a. 1227. concessit, eorum praedia in quocunque locorum fuerint sita, sub me

tur, er. waere in seinem Land selbstem *Kayser* Papst und
E Teutsch-

& meis terminis libera declarantur. Idem in dipl. d. a. 1225. asserit: in terris in quibus ius & potestatem habemus, per omnes terras & fora iurisdictioni nostrae subdita. In codice probat deduct. Hasso - Darmstadt, contra ordinem Teut. d. a. 1752. p. 2. & 21. Integrum hoc vltimum diploma quoque exhibuit Illustr. ESTOR in originibus iur. publ. Hass. §. 38. p. 91. seqq. CONRADVS LANDGR. in dipl. d. a. 1232. Cappellensi monasterio dato, Hassiam comeciam suam, (quid haec inuoluerit & quam late patuerit, in Sect. altera, quae ius conducenti Serenissimorum Hassiae principum per Wetterauiam explicabit, vberius differam) & capellense monasterium in territorio suo situm, asserit: apud HARTMANN in histor. Hass. part. I. cap. 6. §. 47. HENRICVS LANDGR. in dipl. d. a. 1244. coenobio Arnsburg foueas ferri in Engelnhausen perpetuo tradit

possidendas. ap. Ill. ESTOR in Elect. iur. publ. Hass. §. 182. not. 6. OTTO Langr. a. 1317. Oppido Cassellarum stapulae ius contra Mindenses concessit ap. KVCHENBECKER anal. Hass. collect. 4. p. 268. Idem Landgr. oppido nouo Giessensi a. 1325. ius ciuitatis dedit, chartam habet KVCHENB. an. Hass. T. 2. p. 268. Ius nundinarum Francobergae a. 1368. impertiuit HEINRICVS LANDGRAVIVS; Tabulam V. ap. KVCHENBECKER anal. Hass. T. 5. p. 202. Add. dipl. LVDOVICI pacif. Hass. Landgr. d. a. 1442. quo Giess. duae nundinae per integrum hebdomadae duraturae concessae fuere, omnibusque ad eas venientibus conductus promissus ap. KVCHENB. an. Hass. coll. 2. p. 278. add. supra §. 7. not. k. Si hac in re demonstranda copiosus esse vellem, quod vel iam haud sciens fui, innumera exempla huc coaceruare possem. Sed actum agerem, cum id in deduct. Hasso Darm-

Teutschmeister f). Quo etiam referas quondam vsitatum
cano-

Darmstadt. quae contra com. Schiffenb. a. 1752. & imprimis ea quae ulterius a. 1755. prodit, (contra quam hucusque nil reponi potuit,) §. 59. seqq. iam ex abundanti praestitum fuerit. Certe Impp. in Hassia Thuringiaeque tam opima praedia, vti quidem alias in reliquis Germaniae prouinciis minime habuere. FRIDERICVS I. Imper. vt capellano in castro imperio Borneneburg salarium augeret, debuit praedia a Ludouico Thuring. Hassiaeque Landgrauiō emere. Testante diplomate d. a 1188. ap. Ill. ESTOR orig. iur. publ. Hass. §. 66. not. g. — Multo minus igitur haec, quae de nouiori superioritatis territorialis formalis origine posui, Landsassiatum utpote constitutioni Germaniae coaeuum tollent. Duces, Landgrauii, & haud raro etiam comites cfer. SENCKENBERG in praesat. ad Tom. 6. select. iur. & histor. p. 14. seqq., integrae prouinciae &

singulis, in ea degentibus personis cuiuscunque ordinis tam ecclesiasticis, quam saecularibus proponebantur. Possē id per singulas Germaniae prouincias eundo copiose demonstrare, nisi & historiam patriam amanti iam per se notum, & a themate meo nimis alienum foret. De Thur. & Hass. nostra id amplissime demonstratum dedere. — Paulinus anal. Hefnac. §. 24. ALBINVS in chronic. Misnensi §. 411. SPANGENBERG in chronic. Mansfeld cap. 219. & auctor fecialis Europaei L. I. p. 214. V. tamen imprimis deduct. Hass. modo memoratae. — Immo etiam cum status prouincias adhuc vicario & renocabili iure possiderent, landsassiatum tantus, quantus nunc, immo maior fuit. Ita quondam Ducibus Bauariae episcopi, qui nunc inter primarios imperii nostri status referuntur, (notes etiam hic landsassiatum quondam iuri status non ita ab-
solu-

canonem: status tantum posse in territorio, quantum Imperator in imperio, sed non vna limitatione circumscribendum --- . Quare hodie status eo ipso, quod territorii immediati possessores g), omnibus & singulis cuiuscunque generis regalibus maioribus aequae atque minoribus gaudent. Nisi vel quatenus eius regimini vniuersali

E 2

subor-

solute repugnasse) subiecti fuerunt. HENRICVS Boiorum Dux Ottonis M. Frater, Patriarcham Aquileiensem castrari, & Archiepiscopum Saltzburgensem excoecari praecepit. Eodem modo sese res fere in plerisque reliquis Germaniae prouinciis habuit. Id quod vltimius docere ab hoc loco alienum est.

f) ap. STRYK *de iure papali principum euangelicorum cap. I. §. 10.*

g) Moteri alias sed sine vlla ratione controuersia, solet superioritas territorialis vtrum allodialis, an feudalis sit. Antixissime eam disquirunt ENGELBRECHT *in tr. de seruit. iur. publ. Sect. 2. membr. 3. §. 1.* & demum concludit eam quandoque allodiam quandoque feudalem esse posse. Ex haec-

nis dictis facillime ad eam responderi potest. Cum enim hodie superior. territor. cullibet territor. immed. cohaereat v. not. b. §. anteced.; sequitur territorii conditionem. *Et cum status iam generali regalium complexu ex ipsis LL. imperii gaudeant; antiquae eiusmodi investiturarum litterae, quibus hoc vel illud regale, minerarum, banni sanguinis, ferini, &c. ab Imp. ditiois domino quondam concessa & in feudum data fuerant; ditioe tamen ipsa nilominus allodiali permanente, hodie amplius effectum habere haud poterunt. Adeoque casu aperturae feudi forsan existente Imperator vel is cui forsan nouioribus temporibus expectatiua concessa fuerit, haecce regalia sibi minus recte vindicabunt.*

subordinatio, vel imperii nostri LL. fundamentales, vel obseruantia exceptionem constituar; *ac quatenus non aliis ante superioritatis territorialis formalis originem hoc illudue regale ius obuenerit, hique longo usu id ad Pacem vsque Westph. exercuerint.* Qui enim statuum, in regalium priuilegiis longoque usu in aliena ditione acquisite, continua ad Pacem vsque Westph. possessione fuerint, iis haec per eandem non minus ac territorii Dominis reliqua sua regalia iura, verbis: *b) omnes & singuli, Electores, Principes, & status imperii romani, in antiquis suis iuribus, praerogatiuis, libertate, priuilegiis, libero iuris territorialis tam in ecclesiasticis quam politicis exercitio, ditionibus, regalibus horumque possessione ita stabiliti firmatique sunt, vt a nullo vnquam sub quocunq; praetextu de facto turbari possint vel debeant, in perpetuum confirmata sunt.* Vbi sane & inprimis sub vocabulo *regalibus* iura ab antiquo in aliena ditione competentia; siquidem regalia in propria ditione exercenda verbis immediate antecedentibus: *libero iuris territorialis tam in ecclesiasticis quam politicis exercitio,* iam intelligantur, non possunt non comprehendi.

§. XI.

IUS CONDUCENDI QVONDAM ORDINARIAE AD SOLOS IMPER.
SPECTAVIT.

Quamuis autem status in ditionibus suis, vti §pho antec. dixi, insignibus iuribus semper gauisi fuerint; attamen ius conducendi rarius iisdem contigit. Non iam mihi sermo est de iis statibus quibus integrae prouinciae regendae commissae fuerunt, de Ducibus, de Landgrauis

b) Instrum. pac. Osnabr. Art. VIII, §. 1. & §. 4.

uiis ceterisque his similibus, quibus & ideo securitatem publicam in suo territorio defendendi atque peregrinantibus conductum dandi, & ius, & obligatio incumberebat. a) Loquor de ditionum minorum possessoribus, de ecclesiasticis, de ciuitatibus, aliisque quibus regimen prouinciae haud competeret. His ius conduceudi non aliter, quam si iis concessionibus Imp. specialibus obtigisset, permillum fuisse, affirmo. Innuit hoc non modo A. B. FRIDERICI II. ao. 1232. b) *in gratiam libertatis* S. R. I. PRINCIPVM indulta vbi §. 14. Imp. promittit: *item conductum Principum per territoria eorum, quem de manu nostra tenent in feodo, vel per nos vel per nostros non impedimus aut infringi patiemur.* Loquitur *id Pax imperii publica* FRIDERICI II. Imp. c) *d. a. 1236. c. 9. §. 3.: vvir verbieten och by unsern bulden, dasz niemant den andern durch das Land beleyzen soll um kein Geld, es babe das geleyte vom Riche.* Quae iisdem verbis in RVDOLPHI REGIS ROM. *confirmatione de ao. 1281. huius pac. publ. d)*, nec non in EIVSDEM *Pace imp. publ. Herbipoli a. 1287. sancita e)*, reperuntur. Et eundem

E 3

dem

- a) Vid. Ill. ab OHLENSCHLAGER in der Erl. der G. B. §. 45° p. 164. Ex nexu, quo olim omnes in prouincia, cui Dux Landgr. &c. praepositus erat, degentes cum hac erant, qui vero successu temporis occulto euauit, deriuandum etiam haud raro illorum in ditionibus minoribus adhuc competens conducendi ius. V. BOEHMER in iur.
- Publ. vniu. L. 1. c. 4. §. 9. nor. o. p. 237.
- b) ap. de LVDEWIG reliq. manuscript. T. 7. p. 517.
- c) ap. SCHILTER in Thes. antiq. Teut. T. 2. in app. p. 5.
- d) In noua edit. corp. Rec. d. a. 1747. P. I. p. 32.
- e) In cit. edit. corp. Rec. P. I. p. 35.

dem in modum *Pax. publ.* ALBERTI I. REG. ROM. a. 1303. *Norimb. renouata* statuit. f) Apprime in hanc rem scripsit Doct. HANSELMANN. in *dipl. Beweifs von der Landes-hobeit des Hauffs Hobenlohe vor dem interregno §. 135.*; Die Obsorge die allgemeine Sicherheit zu handhaben, und sonderlich reissende auf oeffentlichen Land und Heerstrassen fur Gewalt und Rauber zu schutzen, und solchen benoethigten falls ein sicher geleyt zu geben, ist vor Zeiten nur allein den Kaysern zukommen, so dass wenn bey Verleybung eines territorii, das *ius conducendi cum reliquis viarum publicarum iuribus* nicht zugleich von dem Kayser mit verliehen worden; solches in dubio dem Kayser und dem Reich reservirt geblieben g) Atque hoc etiam sequioribus & adhuc Caroli IV. Imp. temporibus obtinuit. Dipl. quae supra §. 5. exhibui de eo quemquam dubitare plane non patiuntur. Hic id pro opera supererogationis ulterius confirmaturus, quaedam eiusdem Caroli IV. Imp. expressis verbis id loquentia dipl. adiciam. In *dipl. d. a. 1356.* quo praedictus Imp. Carolus IV. vicum *gaudern* (*gedern* in vicinia nostra) iure ciuitatis & mercatu hebdomadario donat, expresse id innuit verbis: *h) und wir vollen, vver auf demselben Marckte mit seiner Kaufmanschatze feret, zuset, oder denselben Marckte suchet, der sal von dar und vvidder von dannen in unsme und des Richs Geleit und Schirme sicher sein.* Eodem modo sonat priuilegium eiusdem Imp. de iure ciuitatis, muniendi, mercatus, & altae iurisd. pro pago SCHOTTEN. *Conr. Herm. de TRYMPERG & Godf. de EPEN-*

f) *Corp. rec. imp. l. c. p. 40.* h) ap. L. B. de SENCKEN-
g) *Add. Consult. ORTH in BERG select, T. 1. p. 237. seqq.*
rr. von den R. Messen §. 48. S. 81.

FENSTSEIN i) a. 1356. datum verb.: *dass alle die Lute die den egenannten Wochenmarckte suchent, die sollen dar und dann fridde und geleyde haben von unser und des Rychs vvegen.* Nec fere aliter res sub imperio Sigismundi fese habuit. Testantur id litterae patentes Sigismundi Imp. d. a. 1422. k), quibus Conradum archipraef. Mog. in suum & imperii vicarium cum potestate amplissima renunciet, ibi: *und vvir (loquitur Imp. de se ipso) Sicherheit der Strassen machen, Rauberey und andere ungerechte dinge trennen, und unsern und des Reichs unterthanen friede und gemach bestellen.* Quamobrem Dynastae terrarum alias mere allodialium possessores, haud raro specialibus Imp. privilegiis, vt conductu inuestirentur, impetrarunt. Ita namque Illmi LIMBURGII comites, quorum familiam Volrathus gentis suae vltimus ao. 1713. clausit, terrae alias mere allodialis possessores; *mit dem Geleit ob Minckheim und zu Geislingen;* inuestiti fuere. l) Pariter Comites WOLFSTEINENSES, quorum terrae aequae maximam partem allodiales fuere, vt acta coram iudicio imperiali aulico ventilata docent m) *mit dem Geleit* inuestiti fuere, HENRICVS Comes Lutzelnsteinensis bona sua allodialia in feudum offerens, in additamentum quoddam simul cum iure conducendi inuestitus fuit n) Illustrissimi quondam

i) ap. L. B. de SENCKENBERG l. c. T. 2. p. 643. seqq. SERI Reichshofr. Concl. P. 3. p. 516.

k) ap. L. B. de GVDENVS in Codic. dipl. m) cfer. iterum FABRI St. Cantzeley T. 61. p. 632. seqq.

l) cfer. *Deduct. die Separation der Limburg. Reichslehen von dem allodio betreffend* in FABRI St. Cantzeley P. 18. C. I. MO- n) ap. Ill. OHLENSCHLAGERVM in der Erl. der G. B. in app. docum. n. 25. p. 70. seqq.

comites Hanouio Lichtenberg., terrae alias maximam partem allodialis possessores, conductu in via versus Brabantiam tendente inuestiti fuere. o) Exercere Imp. ius conducendi sicut reliqua in statum ditionibus adhuc competentia iura, per aduocatos suos prouinciales, quorum officium temporaneum erat & a bene placito Imp. dependebat. p) Quemadmodum vero hoc abunde iam demonstrauit Ill. atque generosus Dnus ANDREAS PETRVS ab HESSE q) nunc *Ser. Hass. Princ.*, qui sedem tenet Darmst. administer status primarius; ita huic rei probandae diu immorari nolo, vnicum saltem Sigismundi Imper. dipl. d. a. 1414. r) quo Iohanni Archiep. Mog. aduocatum Wetteraviae confert, ipsissimis verbis hoc loquens, adducturus.

§. XII.

IVS CONDUCENDI EXPRESSIS TACITISQUE IMP. CONCESSIONIBVS STATIBVS, SED FERE POTENTIORIBVS PLERVMQVE TANTVM, OBVENIT.

Erant aduocati prouinciales quousque Imp. feuerissimis legibus a) securitati viarum publicarum prospicerent,

o) v. Ill. SENCKENBERG *sel. territor. Sereniss. Hass. Landgr. T. 5. p. 574. add. Ill. ESTOR in Wetlar competente C. I. §. 4. in der deutsch. Rechtsgel. 2. th. §. 507.*

p) vid. BERNHARD. *antiq. Wetter. L. 3. c. 3. cum seqq.*

q) *In eximio suo tr. de super.*

r) Exhibetur ab L. B. de GVDENVS *Cod. dipl. T. I. p. 97.*

a) vid. *Friderici I. Imp. pax prouinc. prima §. 19. Eiusd. pax prouinc. altera. Eiusd. Rec. die Mord-*

cerent, atque crudelissimis quandoque suppliciis libidinem latrociniorum coercerent, *b*) huic prouidendae pares. Sed quando attritis variis modis Imp. domaniis & pene euanescentibus, in ditionibus suis hereditariis perpetuam sedem figerent, eamque ob causam iure manuario, & diffidationibus quotidie inualescentibus, ac pene in constitutionem reipublicae transeuntibus; rapinae & latrocinia fere non tantum pro licitis haberentur, *c*) ac a nobilibus immo quandoque liberis terrarum dominis *d*) excercerentur: tunc aduocati prouinciales in quos saepissime, & fere semper, ex rationibus politicis minus potentiores,

F

im-

Mordbrenner und Friedensstoehrer L. B. de GVDENVS in *Cod. dipl. betreffend d. a. 1187. in corp. T. 1. p. 787. T. 3. p. 605. seqq. Rec. imper. P. 1. p. 9. seqq. T. 4. p. 237. seq.* Cui nec haec *Friderici II. pax publ. d. a. 1236. c. 11. §. 2. ap. SCHILTER in Thes. antiq. Teut. T. 2. in app. p. 5. & 6.* sufficient, is adeat *DATHI volumen rerum German. seu de pace publica, vbi omnibus paginis miserandus patriae nostrae tunc temporis status elucescit.*

b) Triste eiusmodi exemplum commemorant *ALBERTVS STADENSIS ad a. 1226. nec non GODEFRIDVS COLONIENSIS ad eundem annum.*

c) Legatur modo *historia, quam de Wernero Hansteinio Chronic. Thuringiae narrat: ap. SENCKENBERG sel. T. 3. p. 493. Clarius adhuc hoc probant dipl. d. a. 1282. 1395. & 1438. apud*

d) v. Consult. *ORTH in tr. von den Reichsmessen §. 47. in fin. ibique citat. Add. CHRONIC. THVRING. ad a. 1439. ap. L. B. de SENCKENBERG sel. T. 3. p. 420. seqq., & LVCAE Grafen-Saal p. 795. seqq. nec non IOANNIS rer. Mog. T. 1. p. 616. TRITHEMII chronic. Hirsang. Vol. 1. p. 608.*

immo haud raro nobiles inferioris ordinis assumebantur, e) securitari atque conductui cum effectu praestando, rarius pares fuere. Ac quo magis tunc peregrinantibus speciali illa securitate, quam conductum vocant, opus erat, eo minus ab Impp., eorumque vicariis, aduocatis prouinc., cum effectu impertiri poterat. Quare ab iis temporibus status potentiores f), quibus ne commercia in totum extirparentur cordi erat, peregrinantes non per eorum solum proprias, sed vel maxime vicinorum statuum minus potentiorum ditiones conducere coeperunt. Atque abhinc ius conducendi & regale viarum publicarum, antea Impp. competens, horum expressa tacitave concessione, non tam in terris illorum propriis, quibus iam multo ante hocce iure gaudebant, quam vel maxime in vicinorum

e) Ita an. 1344. Friedrich forye nit geban en mag, davon Huttin fuit Landsoyd zu Wetterybe und Schultheiß zu Franckinfort, teste diplom. ap. BERNHARD in antiq. Wetter. L. 3. C. V. §. 3. p. 226. Circa annum 1410. HERMANNVS de Ro-

tenstein aduocatus prouincialis in Wetter. functus legitur ap. HESSE in tr. de super. territ. in Wetzlar. c. 1. §. 4. Add. omnino de exiguo aduocati prouincialis salario chartam Ludou. Bauar. d. a. 1333. vbi: wann ein Landsoyt in der Wetterau so viel geltis von der Land-

f) Probant id exempla iuris conducendi per vicinorum minus potentiorum ditiones, Elect. Palatini, Saxonici, March. Baudensis, Ducis Wurtemberg.; & quos primo loco nominare debuissent SEREN. HASS. LANDGR. cfer. STRVV. in corpore iur. publ. c. 30. §. 28. add. omnino CETTINGER de iure limitum lib. 1. cap. 9.

rum minus potentiorum statuum ditioibus exercendum, illis obuēnit. Et longissime abfuit, quin tunc temporis minus potentiores ditioium domini huic potentiorum iuri conducendi inuidiffent, vt potius hac ratione per eorundem ditiones quocunq; modo reftitutum commerciorum vsum maxime gauderent. g) Reducta demum, per *Pac. imp. publ. vniuerfalem perpetuam ao. 1595. primum stabilitam*, tranquillitate imperii, prohibitaque diffidationum licentia, cum paullulum Germania noſtra a turbis respirare, maiorque quaedam ſecuritas peregrinantibus, e curatori quadam reipublicae diſciplina, affulgere videretur; & ius conducendi ceſſaſſe, & conductus in deſuetudinem abiſſe videri poſſet. At vti inueteratum malum vno ic̄tu tolli minime poterat; ita per haud exiguum tempus diffidationum licentia in Germ. noſtra adhuc perdurauit. b) Nec prius, quam per nouam illam pacem imperii publicam d. a. 1548., & ne tunc quidem ſtatim penitus, tolli poterat. Immo licet ſucceſſu temporis diffidationes quidem ceſſauerint, non tamen aequae latrocinia, rapinae, furta, aliaque quae peregrinantibus tenduntur inſidiae, prorfus e Germ. proſtigari poterant; in quo multum obſuit perpetua illa territoriorum commixtio. Quare factum eſt, vt haud pauci ſtatuum, quibus ab antiquis temporibus ius conducendi per vici-

F 2

norum

g) v. GOLDAST *in den Politifchen Reichshaendel cap. 25. n. 3. S. 991.* SPENER *in I. P. 4. B. 2. C. S. 488.*

b) Si quis forſan hac de re

dubitare velit, eum lectio der *Lebensbeſchreibung Goetzens von Berlichingen zugenannt mit der eifern Hand, herausgegeben von FRIDERICH WILHELM von PL-STORIVS* aliud docere poterit.

norum statum ditiones obuenerat, haud interrupta serie ad Pacem Westph., immo nostra vsque tempora exercuerint, & etiamnum exerceant.

§. XIII.

IVS CONDUCENDI AB ANTIQVO IN ALIORVM DITIONIBVS EXERCITVM, PACE WESTPH. IN PERPETVVM CONFIRMATVM EXISTIT, NEQVE HOC CASV TERRITORIORVM DOMINIS, VI SUPERIORITATIS TERRITORIALIS COMPETIT.

Hodie *ius conducendi* quod status in aliorum vicinorum ditionibus ab antiquo ad Pacem vsque Westph. exercuerunt, sicut reliqua huius generis regalia, v. §. 10. ita eis confirmatum existit, *vt a nullo vnquam sub quocunque praetextu de facto in eo turbari possint vel debeant.* a) Nec in eo territorii illius, in quo ius conducendi ita ex antiqua obseruantia exercitum fuit, dominis, plus atque aliis quibuscunque iuris competet. Licet enim vi territorialis superioritatis qua nunc status gaudent, vti regalia regulariter omnia, ita etiam ius conducendi iam competat, nec hodie ad id specialibus Imp. concessionibus amplius opus sit, sed id vi iuris eorum territorialis exercere possint; attamen intuitu eorum statuum per quorum territoria ab antiquis s. capitulationes scriptas antecedentibus temporibus b) ad Pacem vsque Westph. exercuerant, hoc fallere ex antecedentibus in propatulo est. Nec enim per superiorit. territ. formalem, quae tantum in relatione

a) *Instrum. Pac. Osnabr. Art. pac. ad Art. VIII. §. I. not. c. VIII. §. I.* pag. 870.

b) HENNIGES *ad Instrum.*

latione ad Imp. complexum regalium adiecit, ea regalia, quae alii ab antiquo exercuerant, dominis territorialibus obuenerunt. Quare ergo ius conducendi ab iis, quibus ita ex antiquis Imp. concessionibus obuenerunt, non eodem tantum, quo statuum territorii ius, utpote Pace Westph. confirmatum, sed & hoc adhuc antecedenti iure tenetur. c)

§. XIV.

COMPETERE HODIE IUS CONDUCENDI ETIAM VARIIS ALIIS MODIS POTEST, INPRIMIS PRAESCRIPTIONE; VBI SVFFICIT ORDINARIA, NEC TITVLVS DESIDERATVR.

Ceterum ius conducendi hodie etiam variis aliis modis, a) sicut reliqua regalia, in alieno territorio, & acquiri, & competere potest. Nec cum hodie status circa dispositionem, alienationem, oppignorationemque feudo-

F 3 rum

c) Concidunt ergo, quae alias falso huc trahuntur conclusiones. Utputa ius conducendi esse strictissimae interpretationis &c. Origo iuris conducendi quam hucusque copiose satis exposui, longe aliter nos concludere iubet. Et certe ius conducendi ex antiquis

Imp. expressis tacitisue concessionibus competens, maxime utilitati publicae proficuum existit. Vid. §. 8. *Videlicet per id securitati peregrinantium, & ne illi nouis, sub quocunque nomine,*

a ditionum dominis onerentur exactionibus prouideri solet. Quae de causa id potius maximo fauore amplectendum puto, adeoque id omnino mihi quam largissime interpretandum esse videtur. Cfer. COCCEII iurispr. publ. cap. 32. §. 47. in fin.

a) Satis copiosus in iis percensendis est ENGELBRECHT in *tr. de seruit. iur. publ. S. 2. membr. 3. add. HVGO in tr. de statu region. Germ. C. 6. Quos hic expilare nolo.*

rum suorum, multo liberiori, ac alii vasalli priuati, facultate gaudeant; ad id Imp., qua Domini directi, consensu quodam opus erit. *b)* Hodie igitur Domini territorialis expresso tacitoe consensu hocce ius constitui posse dubium patitur nullum. Quare & *praescriptione competere poterit*. De qua, missis reliquis acquirendi modis, utpote satis certis & indubiis pauca commentari lubet. Et primo quidem ius conducendi *praescriptione immemoriali* competere posse indubitato constare credo. *c)* Siquidem enim, quando quis iure quodam, tanto retro tempore, quousque homines nunc memoriam repetere possunt, gauisus fuerit; nec de initio quo ad eum peruenerit *d)* con-

b) V. ENGELBRECHT *cit. tr. fil. T. 2. dec. 782. n. 2. LVDEWIG Consil. Hall. T. 1. L. 1. S. 2. m. 3. §. 1. p. m. 169. seqq.*

c) Concedit hoc etiam iuri conducendi alias parum aequus, MAVL *in tr. de iure conduc. Tit. 2. n. 40.* ORTH *in tr. de iure conduc. c. 8. p. 273. & Ill. ab* ICKSTATT *in opuscul. de superior. territ. eiusque iurib. dolo vel negligent. ministrorum principis non amittendis.* Immo omnes hocce tempore adeo regalia contra Dominum a subditis praescribi posse adfirmant, ab ICKSTATT *de possess. regal. subdit. aduersus imperantem parum vel nil releuante T. 1. opusc. HERT Con-*

d) De titulo quodam igitur in praescript. immemor. ex ipsa eius natura quaeri non potest; uti nec de aliis reliquarum praescript. requisitis. Ceterum si de initio praesentis possess. haud constet, immem. possess. non obstat, si ex documentis forsan monstrari queat rem quondam aliter sese habuisse. Nec enim alias vlla possessio pro immemoriali haberi posset; cum nulla

constet: & id ei legitime quondam acquisitum fuisse, fortissima oriatur praesumptio, & ex tanto tempore Domini territorialis certissime colligatur consensus, atque vim privilegii concessionisque tacitae e) habeat. Non enim iam attinet eorum opinionem copiose refutare, qui nullam iurium imperanti competentium praescriptionem admittunt; siue quod nulla derelictio ab Imperante possit praesumi, siue quod negligentiam ei obicere nefas, siue quod nec haec Reipublicae praeiudicio esse queat; utpote ab HVGONE GROTIUS in aeterno opere de iure belli & pacis f) iam satis destructam. Potius ius conducendi a statu in alterius ditione, praescriptione ordinaria, si non decem vel viginti, certe tamen 30. annorum acquiri posse, persuasum mihi est. g) -- Recte monet GROTIUS h) ea iura, quae de summo imperio aut separari naturaliter possunt, aut

sal-

la plane possessio tam antiqua fingi queat, ubi non ex historia constet rem aliter quondam sese habuisse. v. ab ICKSTATT de poss. regal. subdit. adv. principem nil releuante. §. 93. cfer. BOEHMER in I. E. P. L. 2. T. 26. §. 40. LEYSER sp. 460. m. 2.

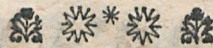
e) c. 26. X. de V. S.

f) in iure bell. & pacis Lib. 2. c. 4. §. 1. seqq.

g) Regalia a statu contra constatum quippe qui pari iure vtantur, tempore ordinario

praescribi defendunt. HORN. cl. 2. resp. 5. in med. ENGELBRECHT in tr. de seruit. iur. publ. S. 2. m. 3. §. 4. circa fin. HVGON in tr. de Statu region. Germ. c. 6. §. 23. in f. & §. 24. STRYK. in diff. de iure princip. extra territor. c. 1. n. 20. FRIISCH de regali viarum publ. c. 4. cap. 10. SIXTIN. de regal. lib. 1. cap. 5. n. 137. ROSENTHAL. de feud. c. 5. concl. 17.

h) in iure bell. & pac. L. 2. c. 4. §. 13.

*saltem cum aliis communicari, omnino subiacere Legibus populi cuiusque civilibus, quae de usucapione & praescriptione factae sunt. Quod in imperio nostri eo magis obtinebit, cum in eo status iuribus communibus, salvis quidem ubique moribus patriis, qui nec hic discedunt, per pacta sese subiecerint. Quemadmodum igitur ius conducendi in aliena ditione vulgo seruitutis nomine venire solet; i) ita nec ulla obstat ratio, quominus non eodem, quo illae, tempore, decem sc. vel viginti certe triginta annorum spatio, praescribi queat. Nec ad hancce, uti reliquarum seruitutum praescriptionem, titulo quodam opus, k) pro quo, quod quis tam diu non vi, clam, precario, patiente territorii domino usus fuerit, reputandum erit. l) Neque quae contra praescriptionem regalium, vel de defectu bonae fidei, vel quod dolus aut negligentia ministrorum, Domino praepudicio esse nequeat, ab III. ICKSTAT-
TIO*

i) vid. supr. §. 8.

k) Quando quis non vi clam precario seruitute per longum tempus utatur acquisita existit. Et hoc ipsum pro titulo est. L. 10. D. si seruit. vindic. L. 1. in fin. D. de aqua & aqu. plu. arcend. l. 2. C. de seruit. & aqua add. omnino l. 12. in f. C. de praescript. long. temp. VOETIVS in comment. ad P. L. 8. Tit. 4. §. 4. HUBER in praelect. Tit. eod. §. ult.

l) Idem quod not. praeced. k.

de seruit. priuat. adstruxi, etiam ratione regalium obtinere erudite docet VVETEIVS Conf. Marp. Vol. 2. Consil. 30. n. 245. seqq. add. inprimis ORTH de iure conduc. p. 241. STRYK de iure principis extra territ. c. 1. n. 32. KLOCK de contribut. c. 120. n. 227. HARTM. PISTOR lib. 1. q. 6. BERGER in Elect. proc. poss. §. 26. Idem de Iur. fisci in dubiis quaestion. §. 43. in f. WERNHER enunciat. for. ho- diern. 316.

TIO *m*) ingeniosissime mouentur dubia, hic obstare poterunt. Cum enim ius conducendi saepissime in alieno territorio competere soleat; *n*) status, ii praesertim, qui iam ante hic vel illic locorum in aliena ditione, iure hoc indubitato gaudeant, id opinione iuris sibi competentis, exercere, ac siquidem in hac opinione b. f. consistat, in optima fide esse poterunt. Praeterea vii ciuitas imperantis cui imperium, ita imperans ministri cui potestatem suam exercendam commisit, facta, ex consensu qui hic intercedit tacito, agnoscere tenebitur. Denique nec quemquam, quod a quibusdam, ex erronea Doctorum quorundam iuris ciuilibus seruitutum in continuas & discontinuas distinctione, accersiri solet argumentum *o*) morabitur. Si quidem enim cum quousque possessio animo retineatur, haud pereat, seruitutum in continuas & discontinuas distinctio, & quae intuitu praescriptionis statuitur differentia, solide ab aliis refutata, & quod hae non minus atque illae ordinario tempore praescribantur, probatum fuerit. *p*)

F

§. XV.

m) in comment. de superiori-
tat. territ. eiusque iuribus dolo
vel negligentia ministr. non amit-
tenda. & in diss. de poss. regal.
subditum aduersus principem nil
releuante. Vtraque Tom. I.
opusc. exstat.

n) Vid. infinita, quae hanc
in rem afferunt doctores exem-
pla v. c. ap. STRVV. in corp.
iur. publ. c. 30. §. 28. KLOCK.

T. I. consil. 50. n. 45. consil. 9.
n. 36. & consil. 27. n. 16. alios-
que omnes iur. publ. script.

o) Ex hac ratione enim
MAVL. l. not. c. relato praescript.
immemoriam necessariam pu-
tat.

p) VINNIO select. quaest. Lib.
I. q. 31. BACHOV. ad TREVTLER
V. I. disp. 17. §. 8. lit. a. Col-
leg. Pand. argent. Tit. de ser-
uit.

§. XV.

CONDUCENDI IURIS DNO CONTRA TURBANTEM, QUACUNQUE
RATIONE IN POSSESS. IUR. SVI SESE DEFENDENDI ETIAM
VI ET ARMIS IVS EST.

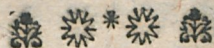
Quandoquidem vero in possessione conducendi iuris
ita ab antiquo constitutum, vel territorii illius in quo ex-
ercetur Dominus, vel alius quicumque, seu vias per quas
conductus duci solet impediendo, seu valvas villarum per
quas transeundum occludendo, seu postellas Dno condu-
ctus praeiudicantes erigendo, seu alia quacunque ratio-
ne de facto turbare audeat; illi quaecunque possessionem
suam defendendi media, *etiam vi & armis licebunt.* a)

Est quidem in qualibet bene constituta republica, ac in-
pri-

uit. n. 38. seqq. LEYSERO *spec.*
108. m. 1. BERGER in *Elect. di-*
scept. for. Suppl. P. 2. p. 341.
EODEM in *oeconom. iur. p. m. 302.*
add. in primis VOETIVS & HV-
BERVS *supra not. k. relati.* Et
quamvis haec opinio quondam
a plerisque practicornum MEV.
P. 9. d. 165. n. 8. & 9. ac
etiam scriptoribus cameralibus
GAIL *lib. 2. obs. 66. n. 6.* MYN-
SINGERO *4. obs. 53.* aliisque
probata fuerit, iisque in pra-
xi recepta perhibeatur; Hoc
tamen errori suffragium pare-
re minime poterit. Nec enim

quod non ratione introductum,
sed errore primum, deinde
consuetudine obtentum est, in-
aliis similibus obtinet *l. 39. de*
LL. Ac legibus non exem-
plis iudicandum est *L. 13. C.*
de Sentent. & interlocut. omn.
indic. Ratio Praejudicii prae-
ualere debet, haec sequenda
est non exemplum. IVDOLF
in *iur. camer. S. 2. §. 8. obs.*
24.

a) In quo etiam ORTHIVM
in *tr. de iur. conduc. c. 7. p. 252.*
consentientem habeo.

primis imperio nostro Germanico, omnis vis, arma, & disceptatio per vim priuatam inter ciues prohibita. *b)* Quando homines in societates ciuiles coeuntes, iuri suo naturali, communis pacis atque tranquillitatis causa renunciantes, auxilium a magistratu expectare maluerunt. Quemadmodum vero tunc, vbi magistratus auxilium deficiat, vbi antequam magistratus auctoritas subuenire queat, grauissimum damnum immineat *c)*; hoc conatum non factum ius, quod ex ipsa natura hausimus praecepimus arripimus, etiam in ciuitate illibatum seruatum fuit; & quemadmodum hoc si alii possessionem nostram nobis interuertere praesumant, vel in primis etiam contingat: *d)* ita non modo iam Leges Romanae *e)* cuiuslibet adeo possessori priuato, sese vi & armis in ea defendere, amissamque in continenti recuperare permiserunt, & immutabilis hic iuris canon ab omni aeuo sub paroemia: *uer nicht kann fechten gewint mecht in rechten.* *f)* Germanis maxime probatus fuit; sed etiam id quod iam priuatis permissum, statibus imperii, quo grauiora iis ex

G 2

fe-

b) vid. *Instr. Pac. Osnabr. Arr. XVII. §. 7. add. Constitur. variae de Pace publ.*

c) *BYDER in diss. de violenta defens. in statu civili §. 31. & 32.*

d) *Commoda possessionis infinita hic depraedicare nolo. Ac licet contra turbantes atque deiciences satis pingua in iure*

prodita sint remedia iudicialia, sexcentis tamen modis possessionem seruasse, praestare nemo negabit.

e) *L. I. C. unde vi L. I. §. 27. D. de vi & vi armata, aliaeque innumeratae.*

f) *HERT. paroem. iur. Germ. L. I. par. 88. Opusc. V. I. T. 3. p. m. 543.*

semel amissa possessione, in rei iudicialis imperii constitutione pericula metuenda, eo magis iis, sese in possessione sua vi & armis defendere, ab omni tempore licuit. g) Tum praesertim si in antiquissimis eorundem & in ipsis imperii LL. iis confirmatis iuribus illos turbare quis praesumerit. b) Ceterum iuris conducendi Domino etiam quaecunque alia in iure prodita remedia tam possessoria, summarissima b) aequae ac ordinaria competere, hucusque dicta dubitare quemquam minime patiuntur. Quaeenam vero

g) *Pax imper. publ. d. a. LAVTERB in Colleg. Th. Pr. L. 1521. Tit. 2. verb. Gegen- 43. Tit. 16. §. ult. R. I. de wehr zuthun. O. C. P. 2. T. a. 1555. §. 14.*

9. §. 2. *Instrum. Pac. Osnabr. Artic. XVII. §. 1. seqq.* Aliique innumeri loci hoc probantes in LL. imperii occurrunt, v. Ill. GEORG LUDWIG BOEHMERI *f. resp. IVL. MELCH. STRVBEN, princeps ius suum vi & armis tuens per tot. ENGELBRECHT de seruit. inr. publ. S. 2. m. 4. §. 22. not. n. Add. Ill. PVTTER. elem. iur. publ. §. 578.*

b) Si quidem hac in possessione regalium, iurisdictionis, ac quorumcunque iurium competentium, qui alterum praesumerit turbare, fractae pacis publicae reus habeatur.

i) Haud pauci Drum summarissimo ratione regalium locum concedere nolunt. Sed natura huius remedii eorum sententiam, quod pace eorum dixerim erroneam esse, satis aperte docet. Etenim summariss. non nisi tunc locum habet si litigiosa fuerit possessio. Sc. cum ubi talis fuerit, utraque pars eandem sibi asserat, & vice versa quoque alteri neget, interim tamen una alteraue durante lite, & ne partes ad arma veniant, eandem necessario obtinere debeat; per possess. summariss. neces- sario

vero haec sint, quaeque sunt vniuscuiusque requisita & effectus

G 3

fario decidendum; quisnam durante lite in possess. relinquendus. Quousque nempe hoc tantum pertingit. Cumque porro nemini quamdiu adhuc iustam possess. suae causam habere possit & probare intendat, eadem eripienda sit; etiam subditus durante lite in possessione regalis, id quod fit per summariissimum relinquendus. Adeoque nullam habet rationem quod plerique Dres v. c. BERGER in *oecon. inr. L. 4. Tit. 3. §. 5. n. 70.* non nisi possess. decennalem attendendum esse velint. Quae cum ita sint possess. summariiss. a statu contra constatum intuitu huius illiusue eidem in aliena ditione competentis iuris institui posse, nullum habet dubium. Constitutio de litigiosa possessione, quae licet haud vnam crucem commentat, proc. cam. figere solet, in O. C. p. 2. T. 21., id apertissime probat. Nec

hac de re tot verba fecissem, nisi id quandoque magno ausu negatum fuisse, meminissem. Mecum etiam plerosque, qui hac de re scriptis aliquid reliquerunt iuris interpretes habeo consentientes. ENGELBRECHT in *tr. de seruir. iur. publ. S. 2. m. 3. §. 24. not. n.* LAVTERB. in *Colleg. P. Tit. de interd. §. 13. circ. fm.* GRAVIUS de *iudic. possess. summariiss. th. 44. aliosque plures.* Add. GAIL. *l. 1. obs. 5. & de pignorat. obs. 1.* B. FRIDERVS MINDANVS (quem inter maiores meos venerari licet) de *process. L. 1. c. 44. n. 15. seqq.* Cum ad praescriptionem iuris conducendi nullo plane titulo opus sit, & eadem ex solo temporis lapsu procedat, vti §pho antecedente probavi; facile patet in litibus desuper ortis minus recte tituli editionem desiderari. Cum status inter se & vbi que ad paria iudicentur, & longi temporis possessio pro titulo

fectus ORTHIVS k) iam satis ample exposuit, cuius scrinia
expilare nolo.

§. XVI.

DE DNI COND., IVRE PUNIENDI DELICTA IN VIA CONDUCTI-
TIA COMMISSA, ET PERSEQVENDI FACINOROSOS REMISSIVE;
CVM EPILOGO.

Possem ex haftenus dictis varias elicere conclusiones,
possem de iure puniendi delicta contra securitatem pu-
blicam in via conductitia commissa, quod Domino iuris
conducendi, vti etiam facultas latrones & infestatores
securitatis publicae conquirendi ius, competit, a) quod
vero a Doctoribus quibusdam erronee in variis limitari
solet, aliisque huc spectantibus materiis varias adhuc ad-
dicere observationes. Sed cum iam mihi tempus deficiat,
hic subsistere, eaque alii tempori seruare cogor. Ite-
rum ab humanissimo Lectore, quam statim ab initio ro-
gans veniam; qui si plus temporis suppetat, & magis ru-
minata, & concinniori ordine expectet.

titulo habenda sit. v. not. k.
§. 14.

k) in tr. de iure conduc.
cap. VII. per tot.

a) STRVV. in corp. iur. publ.
c. 30. §. 32. SCHWEDER in in-
trod. in ius publ. P. spec. S. 2. c.
§. 13. MYLER. ab EHRENBACH

de Principibus & stat. imp. P. 2.
c. 59. §. 13. cum mult. ibi citat.

ENGELBRECHT de seruitut. iur.
publ. S. 2. m. 3. §. 19. add. con-
sult. ORTH. in tr. von den R.

Messen §. 64. p. 105. seqq.

Ceterum e chartis supra §. 5.
relatis quodammodo iudicium
de eo ferri poterit.

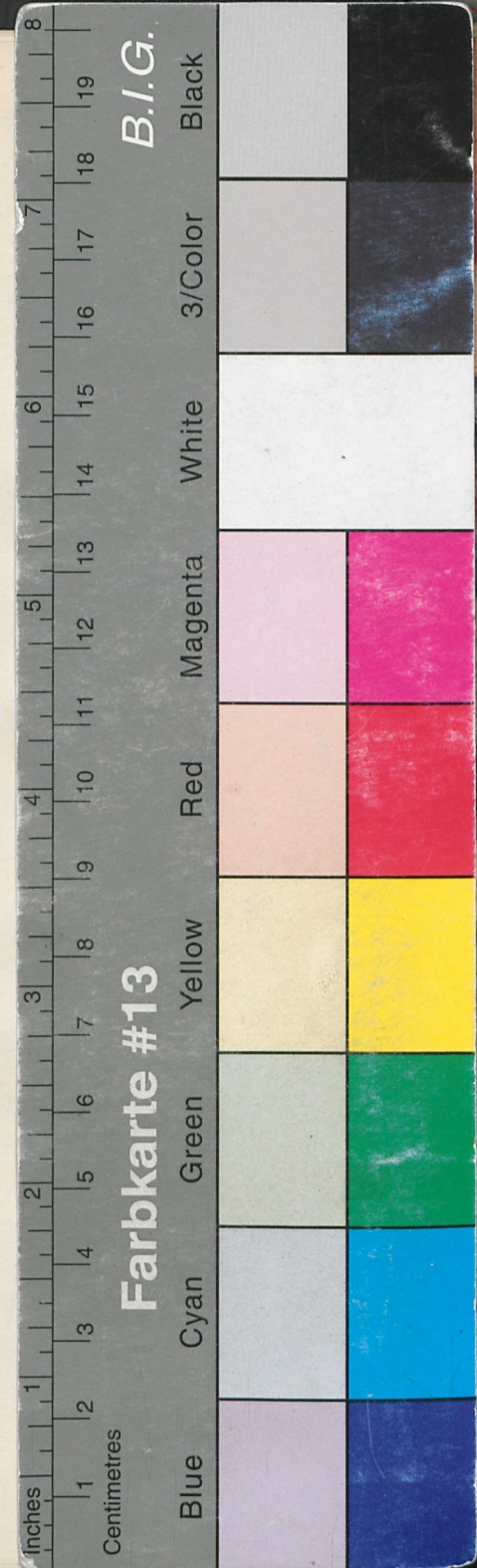
V
D
18

ULB Halle 3
004 087 81X

TA → α

B.I.G.

Farbkarte #13

24

Gen. C. num. 57.

1771/1

Q. D. B. V.
COMMENTATIONIS IURIS PVBLCI HASSIACI
DE

CONDV CENDI IVRE
SERENISSIMORVM HASSIAE
LANDGRAVIORVM

PER WETTERAVIAM,
PARS PRIOR ET GENERALIS,
OBSERVATIONES
DE CONDVCTV, EIVSQVE IN GERMANIA
ORIGINE ET HABITV, POTIORES
COMPLEXA

P. 172.

QVAM
CONSENSV

ILLVSTRIS IURISCONSVLTORVM ORDINIS
IN ALMA LVDOVICIANA
PRO SVMMIS IN IVRE HONORIBVS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBVS
RITE CONSEQVENDIS

PVBlicAE PROCERV M ACADEMIAE DISQV SITIONI
SVBICIT

CHRISTOPHORVS LVDOVICVS WILHELMVS
BVFF

IN ILLVSTR. REG. GISS. ADV. ORD.
AD DIEM XIV. NOVEMBR. MDCCLXXI.

GISSAE,
apud IOANNEM IACOBVM BRAVN, acad. typogr.

